

Θεοδώρα Γιαννίτση

**«ΕΛΛΑΔΑ – ΡΩΣΙΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ, ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ. ΚΟΙΝΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ. ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗΝ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ»**

Είναι δύσκολο να υπερεκτιμηθεί το μέγεθος, η δυναμική, το μεγαλείο και η μεγαλοπρέπεια στην κοινή ιστορία των δύο κόσμων μας, η απαρχή της οποίας, ιστορικά, πολιτισμικά αλλά και γεωγραφικά μάς παραπέμπει στην μυθολογία [9ος αιώνας του Ηρακλή, Θησέας, Τελαμώνας, ζώνη Ιππολύτης, Προμηθέας Δεσμώτης, ιάσων και Αγωναυτική Εκστρατεία, και συνεχίζει με την ιστορική πραγματικότητα, από την αρχαιότητα ακόμη, με το αποικισμό, η δημιουργία ελληνικών πόλεων-κρατών σε όλη την Παρευξείνια Ζώνη των Ελλήνων στον Εύξεινο Πόντο αρχίζει μετά τον Τρωικό πόλεμο το 1100 π.Χ. Η Σινώπη (785 π. Χ), πατρίδα του κυνικού φιλοσόφου Διογένη, του κωμικού ποιητή Δίφιλου και του ιστορικού Βάτωνα, ήταν η πρώτη αποικία της Μιλήτου στον Εύξεινο Πόντο το 786 π.Χ. και σαν έδρα εμπορίου, έγινε πολύ σύντομα ένα αξιόλογο λιμάνι με πολυάριθμο στόλο και ισχύ. Ακολούθησαν η Τραπεζούντα (756 π.Χ), η Κερασούντα (700 π.Χ), η Αμισός (Σαμψούντα- 600 π.Χ), η Οδησός, ο Βαθύς Λιμένας (Βατούμ), η Διοσκουρία (Σοχούμι), η Πιτιούντα, η Αρχαιόπολις (Νοκολακέβι), τα Κοτύωρα (Ορντού), η Τρίπολη, η Αμάσεια, η Ιωνόπολη (Ινέμπολη), η Χερσόνησος, το Παντικάπαιον και άλλες] ενώ από το Μεσαίωνα και έπειτα, από την εποχή των εμπορικών ταξιδιών των σκανδιναβικών λαών προς το Βυζάντιο μέσω των ρωσικών πόλεων, γνωστών ως «πορείες από τους Βαράγγους στους Έλληνες» και με τον ασπασμό του Χριστιανισμού από τους Ρως από το Βυζάντιο, ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ στην ιστορία και στην πορεία των δύο αυτών κόσμων, η ιστορική, πολιτισμική, πνευματική κοινότητά μας ενισχύεται με αδιάλειπτους δεσμούς.

Γνωστές είναι οι μορφές του Φωτίου του Μονεμβασιώτη τα άμφια του οποίου κοσμούν τη συλλογή του Μουσείου των Όπλων του Κρεμλίνου

του Αγιογράφου Θεοφάνους του Έλληνα/του Γραικού

Του Αρσένιου Ελασσώνος, Τρίκαλα 1550, Σούζνταλ (Ρωσία) 1625

Συνόδευσε τον πατριάρχη Ιερεμία το 1588 στην Ρωσία για την καθίδρυση πατριαρχείου. Προσκλήθηκε από τον Ρώσο επίσκοπο Γεδεών και με την προτροπή του πατριάρχη Ιερεμία ο Αρσένιος ανέλαβε την διδασκαλία των Ελληνικών στην νέα σχολή της Λβόης, και δίδαξε επί δύο έτη. Έπειτα διορίστηκε επίσκοπος Σουοδολίας. Το 1597 διορίστηκε αρχιεπίσκοπος στο Ναό των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ μέσα στο Κρεμλίνο. Ο ίδιος το 1613 ενθρόνισε τον ιδρυτή της δυναστείας των Ρομανόβ Μιχαήλ Φιόντοροβιτς.

Αξίζει να επισημανθεί η άφιξη στη Μόσχα το 1472 της Σοφίας-Ζωής Παλαιολογίνας και ο γάμος της με τον πρίγκηπα της Μόσχας Ιβάν 3^ο, επί κυβέρνησης δε του γιού τους Βασίλι Ιβάνοβιτς ο δικέφαλος αετός καθίσταται οικόσημο-έμβλημα του πριγκηπάτου της Μοσχοβίας

ΜΑΞΙΜΟΣ ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ ή ΓΡΑΙΚΟΣ, επιφανής κληρικός του 15^{ου} – 16^{ου} αι. Γεννημένος στην Άρτα περί το 1480, σπούδασε σε Παρίσι, Φλωρεντία και Βενετία. Κατόπιν πρόσκλησης του μεγάλου Δούκα της Μόσχας Βασίλειου Ιβάνοβιτς, υιού του Ιβάν του Γ΄ και της Σοφίας-Ζωής Παλαιολογίνας, μετεβη στη Μόσχα, όπου μετέφρασε στη σλαβική πολλά θεολογικά βιβλία, προεβη σε διορθώσεις στα λειτουργικά βιβλία των Ρώσων, καθώς και συνέγραψε διάφορες πραγματείες. Κατηγορηθείς υπό Ρώσων ως αιρετικός και εχθρός της δυναστείας, φυλακίσθηκε σε μοναστήρι. Αποφυλακίσθηκε και εξασθενημένος έφυγε από τη ζωή το 1556. Από τη ρωσική εκκλησία εντάσσεται στο Αγιολόγιό της.

Ίδρυση το 1687 στη Μόσχα του πρώτου ανώτατου εκαιδευτικού ιδρύματος, της Σλάβο-Ελληνο-Λατινικής Ακαδημίας με πρώτους καθηγητές του Έλληνες λογίους αδερφούς **ΙΩΑΝΝΙΚΙΟ**

ΛΕΙΧΟΥΔΗ (Κεφαλλονιά 1633 – Μόσχα 1717). Λόγιος, κατόπιν πρόσκλησης του Πατριάρχου Μόσχας Ιωακείμ, ο οποίος σκόπευε να ιδρύσει την Ελληνολατινοσλαβική Ακαδημία, μεταβαίνει στη Μόσχα το 1685. Το 1688 τοποθετείται πρέσβυς της Ρωσίας στη Βενετία για περίοδο 3ετίας, λαμβάνοντας εντολή να επιδιώξει πολεμική σύμπραξη υπέρ της Ρωσίας κατά της Τουρκίας.

και

ΣΩΦΡΟΝΙΟ ΛΕΙΧΟΥΔΗ (Κεφαλλονιά 1652 – Μόσχα 1730). Κατά το διάστημα της εν Βενετία διπλωματικής υπηρεσίας του αδελφού του διεξήγαγε στη Μόσχα αγώνα κατά λατινζόντων Ουκρανών θεολόγων δια το ζήτημα της στιγμής της μετουσιώσεως εν τη Θεία Ευχαριστία.

Αρχικά η Ακαδημία, που ονομαζόταν Ελληνο-Γραικική, ήσαν εγκατεστημένη στις εγκαταστάσεις της Μονής Θεοφανείων, στο σημείο όπου τον Μάιο του 2007, στο πλαίσιο επίσημης επίσκεψης του Έλληνα προέδρου Παπούλια τοποθετήθηκε μνημείο των Αδελφών Λειχούδη, ενώ αργότερα μεταφέρθηκε παρακειμενως στην οδό Νικόλσκαγια στο Μοναστήρι Σωτήρος - Заиконоспасском монастыре, όπου σήμερα βρίσκεται το Κρατικό Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών RGGU (πρώην Ιστορικό-Αρχαιολογικό Ινστιτούτο).

Η οδός Νικόλσκαγια οφείλει την ονομασία της στο Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου, που ιδρύθηκε το 1390, δίπλα ακριβώς από την Μονή των Θεοφανείων. Ο Ιβάν ο Τρομερός δώρισε ως μετώχι της Μονής Vedensky του Αγίου Όρους εκτάσεις που βρίσκονταν απέναντι από το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου, ενώ αργότερα, το 1653, ο τσάρος Αλεξέι Μιχαίλοβιτς εκχώρησε το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου στη Μονή Ιβήρων του Αγίου Όρους ως ένδειξη ευγνωμοσύνης για την δωρεά στη Μόσχα αντιγράφου της εικόνας της Παναγίας των Ιβήρων.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ (Κέρκυρα 1716, Αγία Πετρούπολη 1806), Το 1771 η Μεγάλη Αικατερίνη τον κατέστησε αυτοκρατορικών βιβλιοθηκάριο, το δε 1775 προήγαγε σε αρχιεπίσκοπο Σλαβινίου και Χαρσώνος, παρασημοφορώντας το με το ανώτατο παράσημο του Αγίου Ανδρέα.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΘΕΟΤΟΚΗΣ (1736-1800), ιεράρχης και διδάσκαλος του Γένους. Το 1779 διεδέχθη τον παραιτηθέντα φίλο του Ευγένιο Βούλγαρη εις την Αρχιεπισκοπή Σλαβινίου και Χερσώνος, ενώ ακολούθως μετετέθη στην Επισκοπή Αστραχάν και Σταυρουπόλεως.

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ο ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΩΝ (ΠΛΕΙΑΝΘΕΙΔΗΣ) – σπούδασε στην Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης και στην εν Κιέβω Ακαδημία. Υπηρέτησε ως προϊστάμενος αρχιμανδρίτης των Ελληνικών Κοινοτήτων Σεβαστουπόλεως και Θεοδοσίας στη Ρωσία.

Ήδη οι πλέον πρώιμες περιηγητικές περιγραφές οριοθετούν μία ενιαία παράμετρο και αρχή, η οποία, εκ των προτέρων, εξασφαλίζει τη σχέση καλοπροαίρετης αμοιβαιότητας μεταξύ Ελλήνων και Ρώσων, την Ορθόδοξη, δηλαδή, Πίστη, η οποία αποτελεί κοινό γνώμονα και πόλο έλξης ανάμεσα στους δύο λαούς. Κάτι τέτοιο αρκετά χαρακτηριστικά επισημαίνει στις περιγραφές του ο μοναχός από το Κίεβο Βασίλειος Μπάρσκι, ο οποίος την περίοδο 1723-1747 πραγματοποιεί περιήγηση στους Άγιους Τόπους, μεταξύ των οποίων και ο ελληνικός κόσμος με τα πολυάριθμα μοναστήρια και εκκλησίες του. Τον Μπάρσκι καταπλήσσει η

ιδιαίτερα θερμή υποδοχή, με την οποία ο ελληνικός πληθυσμός αντιμετωπίζει παντού τους Ρώσους περιηγητές, στους οποίους βλέπει ομόδοξους αδερφούς. Όταν ο Μπάρσκι, με τους συντρόφους του, βρεθεί χωρίς πόρους για επιβίωση στην Κέρκυρα, ο τοπικός κλήρος θα βοηθήσει να του εκδοθεί ειδική άδεια, ούτως ώστε «αυτοί οι περίεργοι περιηγητές από τη χώρα των Ρώσων» να έχουν δικαίωμα να ζητούν ελεημοσύνη, συνοδεία του Ιερομόναχου Αθανάσιου. Όταν δε οι Ρώσοι οδοιπόροι, αφού συνέλεξαν ελεημοσύνη και η είδηση για την άφιξή τους στο νησί γίνεται γνωστή, οι ντόπιοι κάτοικοι ανταγωνίζονται μεταξύ τους ποιος πρώτος θα καλέσει τους περιηγητές στην οικία του.¹

Μεταφερόμενοι στη νεότερη εποχή, εντοπίζουμε ότι η πολιτική και στρατιωτική ιστορία της Ρωσίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιστορία και πορεία του ελληνικού κόσμου: Ρώσο-Τουρκικοί πόλεμοι του 18^{ου} αιώνα (1768-1774, 1788-1791), δραστήρια συμμετοχή του ελληνικού πληθυσμού σε αυτούς στο πλευρό των ρωσικών στρατευμάτων και στόλου, Ναυμαχία Τσεσμέ το 1770, όταν ο ρωσικός στόλος εξολόθρεψε τον τουρκικό πλησίον της Χίου, *Κυβερνείο του Αρχιπελάγους της Μεγάλης Αικατερίνης*, όταν την περίοδο 1771-1775 31 νησιά του Αιγαίου Πελάγους βρίσκονταν υπό την προστασία της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, μεταναστευτικό κύμα Ελλήνων προς τη Ρωσία (ιδίως μετά την προσάρτηση της Κριμαίας στη Ρωσική Αυτοκρατορία το 1783, όταν η ρωσική ηγεσία, επιθυμώντας την εγκατάσταση στα νότια σύνορά της ορθόδοξου-ομόδοξου πληθυσμού, παραχωρεί στους Έλληνες εκτάσεις για εγκατάσταση, απαλλαγή από στρατιωτική θητεία και φόρους), ίδρυση ελληνικών κοινοτήτων στη Νότια κυρίως Ρωσία, ίδρυση το 1800 της Ιονίου Πολιτείας (Ναύαρχος *Θεόδωρος Ουσακόβ*) του πρώτου στην ιστορία ανεξάρτητου ελληνικού κρατιδίου, ρωσική εσκρατεία στη Μεσόγειο υπό την αρχηγία του άγνωστου στην ελληνική βιβλιογραφία Ναυάρχου Ντμίτρι Σενιάβιν, ναυμαχίες του Άθωνα και των Δαρδανελλίων τον Μάιο και Ιούνιο του 1807 αντίστοιχα, όταν για πολλοστή φορά ο ρωσικός στόλος εξουδετέρωνε τον οθωμανικό στόλο, ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας το 1814 στην Οδησσό, δραστήρια συμμετοχή της ρωσικής διπλωματίας στην υπόθεση λύσης του Ελληνικού Ζητήματος, θρυλική Ναυμαχία του Ναυαρίνου τον Οκτώβριο του 1827, όταν ο ηνωμένος άγγλο-γάλλο-ρωσικός στόλος καταστρέφει τον τούρκο-αιγυπτιακό στόλο, Ρώσο-Τουρκικός Πόλεμος 1828-1829 (νίκη της Ρωσίας, Συνθήκη της Ανδριανούπολης στις 14.9.1829, με την οποία η Ρωσία υποχρεώνει την Πύλη να παράσχει στην Ελλάδα αυτονομία και λίγους μήνες αργότερα, τον Ιανουάριο του 1830 υπογράφεται στο Λονδίνο η Ίδρυση του Ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους, το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας) - αυτά όλα αποτελούν ορισμένα μόνο παραδείγματα διασταύρωσης της ιστορικής πορείας των δύο ομόδοξων λαών.

¹ Το ταξίδι του Βασίλη Γκριγκορόβιτς Μπάρσκι στους Ιερούς Τόπους στην Ευρώπη, την Ασία, την Αφρική. Μέρος 1ο. Αγία Πετρούπολη, 1778. Σ. 118-119.
(Puteshestvie Vasiliiya Grigirovicha Barskovo k svyatim mestam v Evrope, Azii, Afrike. Ch. 1. Spb, 1778).

Στα απομνημονεύματα των περιηγητών γίνονται συχνές αναφορές στο ότι οι Έλληνες, αρκετά συχνά, διαβλέπουν στην παρουσία των Ρώσων τη δυνατότητα απαλλαγής από τη θρησκευτική καταπίεση, στην οποία τους επιβάλλουν οι Τούρκοι κατακτητές. Ο Χμετέφσκι καταγράφει το γεγονός, ότι ομάδα ανώτερου κλήρου των νησιών του Αιγαίου στέλνει, το Φεβρουάριο του 1771, στη Μεγάλη Αικατερίνη και τον Αλέξιο Ορλώφ, επικεφαλής του ρωσικού στόλου, επιστολή, στην οποία τους παρακαλεί να αναλάβουν την προστασία και εύνοια «όλων των ενάρετων χριστιανών της ελληνικής θρησκείας».² Πιο σημαντικό, όμως, είναι το γεγονός ότι παρόμοιες διαθέσεις καταγράφονται όχι μόνο στους κόλπους του ανώτερου κλήρου, ο οποίος ήταν, αναμφίβολα, μνημένος στην πολιτική κατάσταση, στις γενικότερες βλέψεις και ισορροπίες στην περιοχή, αλλά και στους απλούς πιστούς. Ο Μπρονέφσκι περιγράφει αρκετά παραδείγματα, όπου ο απλός λαός, κατά την άφιξη του ρωσικού στόλου, απευθύνεται στους Ρώσους στρατιώτες με την παράκληση να τον βοηθήσουν να απαλλαγεί από την τουρκική καταπίεση. Αναφέρουμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα από τα απομνημονεύματα του Μπρονέφσκι, κατά τη διάρκεια της άφιξης του ρωσικού στόλου στην Ίμβρο:

«Ο κάθε Τούρκος επικεφαλής του χωριού απαιτεί δωροδοκία. Για να παρέχει ελεύθερα το δικαίωμα άσκησης θρησκευτικών καθηκόντων μερικές φορές απαιτεί, αυθαίρετα, δωροδοκία. Σε περίπτωση που οι Έλληνες δεν την καταβάλουν, δίνει εντολή να καταστραφεί η εκκλησία. Αυτή η δυστυχία βρήκε και τους κατοίκους του νησιού. Δεν ξέρω για ποιο λόγο ο ιερέας θεωρούσε ότι, δήθεν, εγώ έχω το δικαίωμα να επιτρέψω στους κατοίκους την αναστήλωση της εκκλησίας. Ο ιερέας στον εκτενή του λόγο εξέφρασε αυτή την παράκληση. ... Εγώ εξεπλάγην, έχοντας, όμως, υπ' όψιν την πεποίθηση της διοίκησής μας σχετικά με το «πόσο είναι δυνατό να διακείμεθα με επιείκεια απέναντι στους Έλληνες» – και θεωρώντας ότι η άρνησή μου δε θα γίνει κατανοητή (διότι όχι μόνο το Ρώσο αξιωματικό, αλλά και

² Το ημερολόγιο του Στεπάν Χμετέβσκι για τις πολεμικές επιχειρήσεις του ρωσικού στόλου στο Αρχιπέλαγος και στις ακτές της Μικράς Ασίας. Σοβρεμέννικ (= Σύγχρονος (περιοδικό). Τόμος 49. Νο 1. Αγία Πετρούπολη, 1855. Σ. 63-64.

τον απλό στρατιώτη θεωρούν ον πολύ ανώτερό τους), έδωσα τη συγκατάθεσή μου και ήμουν αναγκασμένος να ακολουθήσω το λαό, εκεί που αυτός με πήγε.³...»

Η λαϊκή διπλωματία των Ρώσων στρατιωτικών επέφερε αποτελέσματα. Σε όλες, ουσιαστικά, τις περιοχές, όπου αφικνείται ο ρωσικός στόλος, ο ελληνικός πληθυσμός τον υποδέχονταν με χαρά και ενθουσιασμό. Σύμφωνα με τα απομνημονεύματα του Βλαντίμιρ Μπρονέφσκι, τον Απρίλιο του 1807 οι Έλληνες της Ίμβρου *«με χαρά πρότειναν (στα ρωσικά στρατεύματα – Σ.τ.Μ.) οτιδήποτε ήθελαν, αν και σε μικρές ποσότητες, χωρίς να απαιτούν εξόφληση...»*,⁴ ενώ στη Σάμο, λίγο μετά τη ναυμαχία των Δαρδανελίων, *«πλήθος κόσμου, ή, καλύτερα, ολόκληρη η πόλη, μας ακολουθούσε. Στην πλατεία, κοντά στο συντριβάνι, κοπέλλες...αφήνοντας τις στάμνες τους, μας προσέφεραν μπουκέτα με λουλούδια»*.⁵

Τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα ο ελληνικός πληθυσμός να ταυτίζεται με τη Ρωσία, το δε αγώνα του για ανεξαρτησία να τον συνδέει άμεσα με την εκστρατεία του Σενιάβιν και την παρουσία του ρωσικού στόλου στη Μεσόγειο. Ο αξιωματικός Πάβελ Σβινίν περιγράφει την αντίδραση των κατοίκων της Ύδρας στην άφιξη του ρωσικού στόλου ως εξής: *«Αμέσως έστειλαν αντιπροσώπους από την πόλη να συγχαρούν το Ναύαρχο με την ευκαιρία της αίσιας άφιξής τους»* ενώ, παράλληλα, δήλωσαν: *«όλοι οι Έλληνες, σε όσους ακόμα κυλά η σπίθα της τιμής – είναι έτοιμοι να πεθάνουν για την ελευθερία και την αγάπη τους για τη Ρωσία»*.⁶ Αρκετές τέτοιες περιγραφές συναντάμε και στα απομνημονεύματα του Μπρονέφσκι: *«Μέσα σε ένθερμα συναισθήματα ζήλου και πίστης απέναντι στη Ρωσία, οι Έλληνες ορκίστηκαν πάλι και πανηγυρικά (θριαμβικά) να χύσουν και την τελευταία σταγόνα*

³ Μπρονέφσκι Β.Μ. Σημειώσεις ... Μέρος 3. Αγία Πετρούπολη 1819. Σ. 36, 48.

⁴ Στο ίδιο. Σ. 35.

⁵ Στο ίδιο. Σ. 72.

⁶ Σβινίν Π.Π. Απομνημονεύματα από το ναυτικό. Μέρος 2. Αγία Πετρούπολη, 1819. Σ. 8. (Svinyin P.P. Vosprominaniye na flote. Ch. 2. Spb., 1818).

του αίματός τους για τη Ρωσία).⁷ Μέρος του ελληνικού πληθυσμού ήδη εκλαμβάνει τη Ρωσία ως τη δεύτερη πατρίδα του. Σύμφωνα με τον Μπρονέφσκι, μετά τα ναυμαχία του Άθωνα και κατά τη διεξαγωγή ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων με τους Τούρκους και την προετοιμασία για επιστροφή του ρωσικού στόλου στην Κέρκυρα, ο ελληνικός πληθυσμός της Τενέδου διασκορπίστηκε στα διάφορα νησιά του Αρχιπελάγους, όπου δεν ελέγχονταν από Τούρκους (δεδομένου ότι μετά την πολιορκία του νησιού, οι Τούρκοι ξερίζωσαν όλα τους τα δέντρα και κατέστρεψαν και όλα τα αμπέλια). Παράλληλα πολλοί Έλληνες «ορκίστηκαν πίστη στη Ρωσία (υιοθέτησαν τη ρωσική υπηκοότητα) και κατευθύνθηκαν προς την Κέρκυρα, αναμένοντας ευνοϊκή ευκαιρία για να μεταβούν στη Ρωσία».⁸

Ωστόσο, η πιο γλαφυρή και έντονη περιγραφή σχετικά με τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των δύο λαών, Ελλήνων και Ρώσων, που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της τρίτης εκστρατείας στο Αιγαίο και τη Μεσόγειο με επικεφαλής το Ναύαρχο Σενιάβιν, καθώς και αναφορικά στο ρόλο του ίδιου του Ναυάρχου στην ενίσχυση αυτών των σχέσεων, είναι αυτή που καταγράφει τις σκηνές αποχαιρετισμού με το ρωσικό στόλο στην Κέρκυρα. Να πως περιγράφει το γεγονός ο Σβινίν:

Ήταν να αδύνατο να παρακολουθούμε ασυγκίνητοι αυτή τη συγκινητική σκηνή, που μας εξέπληξε όλους, όταν ... ο Ναύαρχος κατευθύνθηκε για τελευταία φορά να προσκυνήσει τα ευεργετούντα λείψανα του Άγιου Σπυρίδωνα. Όχι μόνο οι δρόμοι, αλλά και όλα τα παράθυρα, οι στέγες των σπιτιών, ήταν γεμάτα κόσμο, που υποκλίνονταν και με κάθε τρόπο χαιρετούσε το Σενιάβιν. Το πλήθος ακολουθούσε τα χνάρια μας και μας περίμενε καθ' όλη τη διάρκεια του αποχαιρετιστήριου γεύματός μας... Το πλήθος μας συνόδεψε μέχρι την προκυμαία, την οποία

⁷ Μπρονέφσκι Β.Μ. Σημειώσεις του αξιωματικού του στόλου για τη συνέχεια των επιχειρήσεων στη Μεσόγειο υπό την αρχηγία του Αντιναυάρχου Ν.Ι. Σενιάβιν την περίοδο 1805-1810. Μέρος 3. Αγία Πετρούπολη 1819. Σ. 124. (Bronevsky V.B. Zapiski morskogo ofitsera v prodolzhenie kampanii na Sredizemnom more pod nachalstvom Vitse-Admirala D.N. Senyavina s 1805 po 1810 god. Ch. 1-3. Spb., 1818-1819).

⁸ Στο ίδιο. Σ. 168-169.

επίσης βρήκαμε κατάμεστη από κόσμο. Όλοι ήθελαν να αποχαιρετήσουν το Σενιάβιν, να τον αγκαλιάσουν. Ενάρετοι ευγνώμονες Έλληνες, για ένα λεπτό ξέχασαν τον κίνδυνο που τους караδοκεί και, ανοίγοντας την καρδιά τους, έδειξαν πόσο αυτοί θεωρούν ότι είναι υπόχρεοι στο Σενιάβιν για την ευτυχία και την ελευθερία, που έχαιραν καθ'όλη τη διάρκεια της διοίκησής του. Ο Σενιάβιν δεν μπορούσε να είναι αδιάφορος, δάκρυα κατέκλυσαν τα περήφανα μάγουλά του – εγώ έκλαιγα σαν παιδί. Για πρώτη φορά αγάπησα με όλη μου την ψυχή τους Κερκυραίους. Για πρώτη φορά αισθάνθηκα ότι λυπούμαι που τους αποχωρίζομαι, σα να πρόκειται για κοντινούς συγγενείς. Με αρκετή ικανοποίηση είδα τη θλίψη των κατοίκων κατά τον αποχωρισμό με τους στρατιώτες μας. Αποχαιρετούνταν σα φίλοι, έκλαιγαν, διαβεβαίωναν ο ένας τον άλλον στη φιλία, την αναγνώριση και, παρά το γεγονός ότι επικοινωνούσαν σε μία μετά δυσκολίας κατανοητή διάλεκτο –οι δικοί μας σε κακή ιταλική και ελληνική, οι Κερκυραίοι σε άσχημη ρωσική- οι διάλογοί τους, πράγματι, ήταν εκφραστικοί. Δεν αποτελεί κάτι τέτοιο μεγάλη τιμή για τους στρατιώτες μας? Το να κατακτάς τις καρδιές είναι σημαντικότερο και ενδοξότερο από το να κατακτάς κράτη.⁹

Παρόμοια περιγραφή, που ξεχυλίζει από τα πιο ζεστά συναισθήματα, εντοπίζουμε και στα απομνημονεύματα του Μπρονέφσκι:

Ο αποχαιρετισμός των κατοίκων με τους στρατιώτες μας πιστοποιούσε την ειλικρινή λαϊκή αγάπη απέναντί μας, την

⁹ Σβινίν Π.Π. Απομνημονεύματα από το ναυτικό. Μέρος 2. Αγία Πετρούπολη, 1819. Σ. 233-235. (Svinyin P.P. Vospominaniye na flote. Ch. 2. Spb., 1818).

οποία δεν δύναται να περιγράψει καμμία πέννα. Όταν τα στρατεύματα σταμάτησαν μπροστά στην εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα για να λάβουν την ευλογία πριν το ταξίδι, κληρικοί απ'όλες τις εκκλησίες, ντυμένοι στα μαύρα, βγήκαν με σταυρούς και με αγιασμό. Ο πρωτοϊερέας, δίνοντας αλάτι και ψωμί στη στρατηγό, ξεκίνησε να ομιλεί, αλλά τον έπιασαν τα κλάματα, γέμισε δάκρυα και δεν μπόρεσε να συνεχίσει. Ήχησαν τα τύμπανα, τα στρατεύματα ξεκίνησαν και κατευθύνθηκαν προς την προκυμαία. Όχι μόνο οι δρόμοι, η πλατεία, αλλά και όλα τα παράθυρα, οι στέγες των σπιτιών ήταν κατάμεστες από λαό, ο οποίος, στην προσπάθειά του να εκφράσει την ευγνωμοσύνη του, ξέχασε προσωρινά ότι με την ειλικρίνειά του αυτή εξοργίζει τους δυνάστες του (δηλ. του Γάλλους). Από τα μπαλκόνια έπεφταν στους στρατιώτες λουλούδια, στιγμές-στιγμές η θλιβερή σιωπή κοβόταν από φωνές αναγνώρισης και ευγνωμοσύνης. Στην προκυμαία, όταν οι στρατιώτες έμπαιναν στις βάρκες (για να επιβιβαστούν στα πλοία – Σ.τ.Μ.), ο καθένας αποχαιρετίζονταν με το γνωστό του, εύχονταν να μην ξεχάσουν ο ένας τον άλλο, αγκαλιάζονταν και έκλαιγαν ... Εγώ για πρώτη φορά είδα και πίστεψα ότι οι Κερκυραίοι είχαν λόγο να αγαπούν τους Ρώσους, χωρίς εμάς έμειναν κυριολεκτικά ορφανοί. Δύναται να ειπωθεί ότι οι Κερκυραίοι και οι Δαλματιανοί ήσαν τα αγαπημένα τέκνα της Ρωσίας, τα οποία εμείς προφυλάγαμε και θωπεύαμε, χωρίς να απαιτούμε από αυτά καμμία θυσία.¹⁰

¹⁰ Μπορόντσκι Β.Μ. Σημειώσεις του αξιωματικού του στόλου για τη συνέχεια των επιχειρήσεων στη Μεσόγειο υπό την αρχηγία του Αντιναύαρχου Ν.Ι. Σενιάβιν την περίοδο 1805-1810. Μέρος 3. Αγία Πετρούπολη 1819. Σ. 185-186.

(Bronevsky V.B. Zapiski morskogo ofitsera v prodolzhenie kampanii na Sredizemnom more pod nachalstvom Vitse-Admirala D.N. Senyavina s 1805 po 1810 god. Ch. 1-3. Spb., 1818-1819).

Ακριβώς σε αυτά τα λόγια, ακριβώς σε αυτές τις εκφράσεις και συναισθήματα ιχνηλατούμε την ουσία της ρωσικής εκστρατείας στο Αρχιπέλαγος και την Αδριατική. Απελευθερώνοντας τον ντόπιο πληθυσμό από φορολογική σπάθη, συνδράμοντας στην ευπορία, ευδαιμονία και ανάπτυξή τους, οι Ρώσοι στρατιωτικοί και διπλωμάτες, ομόδοξοι ορθόδοξοι των Ελλήνων, που διάκεινται απέναντί τους με αίσθημα συμπόνοιας και σύμπραξης, ουσιαστικά παρείχαν προστασία στον ελληνικό πληθυσμό. Κάτι τέτοιο αποτέλεσε λογική εξέλιξη, έκφραση και απόρροια των μακρόχρονων ιστορικών και πνευματικών σχέσεων των δύο λαών, γεγονός που λειτούργησε ως παρακαταθήκη για την περαιτέρω προσέγγιση και σύμπραξη κατά τις επόμενες δεκαετίες, όταν τίθεται πλέον οξύ το ζήτημα της απελευθέρωσης των υπόδουλων Ελλήνων.

Άλλος ένας τομέας, στον οποίο οι Έλληνες διακρίθηκαν στην Ρωσία, είναι ο στρατιωτικός. Κυρίως από τον 18^ο αι, εποχή επανειλημμένων πολεμικών συρράξεων με την Οθωμανική Αυτοκρατορία, εκατοντάδες Έλληνες προσχωρούν στο ρωσικό στρατό και ρωσικό ναυτικό και η ελληνική παρουσία συνεχίζεται ανελλιπώς μέχρι και σήμερα. Στο βιβλίο του «Έλληνες – ναύαρχοι και στρατηγοί στο πολεμικό ναυτικό της Ρωσίας» ο ομογενής ερευνητής μας από την Αγία Πετρούπολη Φώτης Μουρατίδης καταγράφει 101 ανώτερου στρατιωτικού βαθμού Έλληνες που υπηρέτησαν στον ρωσικό στόλο, αναφέρουμε δε μερικά μόνο, ονόματα: Παντελής Αδαμόπουλος, Βλαντίμηρ Αλαφούζοβ, Αλεξιανός, Αντύπας, Αποστολίδης, Βαρδακάς, Βαρβάκης, Βερόπουλος, Γαβρινός, Δημάκης, Ζηλωτής, Καπνίσης-Καπνίστ, Κούμανης, Μαυροκορδάτος, Μάντος, Μεταξάς, Μοτσενίγος, Μυλωνάς, Παλαιολόγος, Παπαχρήστος, Παπαδόπουλος, Ψαρός, Χρονόπουλος.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΠΝΙΣΗ – ΚΑΠΝΙΣΤ. Προερχόμενη εκ Κωνσταντινουπόλεως, από τον 14^ο αι. είχε εγκατασταθεί στη Βενετία.

Το 1711 ο **Πέτρος Καπνίσης**, γιος του κόμητος Χριστόφορου Καπνίση, εισέρχεται στην υπηρεσία του αυτοκράτορα της Ρωσίας Μεγάλου Πέτρου και αναλαμβάνει να εκκαθαρίσει τα Μεσόγειο από τα οθωμανικά πλοία με τη βοήθεια του υπό τας διαταγές του ελληνικού στολίσκου. Ο γιος του **Βασίλειος Καπνίσης** εγκαθίσταται στη Ρωσία και γίνεται ο αρχηγός του επίσημου ρωσικού κλάδου των Κάπνιστ.

Ο εγγονός του Πέτρου Καπνίση **Αντώνιος Καπνίσης** συμμετείχε στα Ορλωφικά, αμείφθηκε με εκχώρηση γης στην Ευπατόρια της Ταυρίδας. Από τον ναύαρχο Ουσακόβ διορίστηκε το 1798 μέλος της προσωρινής κεντρικής κυβερνήσεως της Ιονίου Πολιτείας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ ή ΠΑΠΑΖΩΛΗΣ (έτος γεννήσεως 1725 Σιάτιστα Μακεδονίας), αρχικά έμπορος, στη συνέχεια κατατάχθηκε στο ρωσικό στρατό, στο οποίο έφθασε μέχρι το βαθμό του λοχαγού. Λειτουργήσε ως πράκτορας της Ρωσίας στην εξέγερση του ελληνικού πληθυσμού κατά τα Ορλωφικά.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΛΕΞΙΑΝΟΣ ή ΑΛΕΞΙΝΟΣ – Έλληνας αξιωματικός του ρωσικού στόλου επί Μεγάλης Αικατερίνης. Διακρίθηκε στη Ναυμαχία του Τσεσμέ (1770). Απεβίωσε το 1792.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΤΣΩΝΗΣ

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΤΣΩΝΗΣ (Λειβαδιά 1752 – Ταυρίδα 1804), Διάσημος θαλασσομάχος. Το 1787 κατατάχθηκε στο Ελληνικό Τάγμα της Ανατολικής Ταυρίδας (φρούριο Γιενί-Καλέ), πολέμησε στον Ρώσο-Ρτουρκικό Πόλεμο 1788-1792. Η Μεγάλη Αικατερίνη τού εκχωρεί εκτάσεις γης σε περιοχή της Κριμαίας κοντά στην Γιάλτα, η οποία έκτοτε ονομάζεται Livadía, προς τιμήν της ιδιαίτερης πατρίδας του Λάμπρου Κατσώνη. Σε αυτήν ακριβώς την περιοχή αργότερα ανηγέρθησαν τα θερινά ανάκτορα των τσάρων στην Κριμαία, όπου τον Φεβρουάριο του 1945 πραγματοποιήθηκε η Διάσκεψη της Γιάλτας με την συμμετοχή των ηγετών των συμμάχων Στάλιν, Τσώτσιλ και Ρούζβελτ.

Με διάταγμά της η Μεγάλη Αικατερίνη του προσέδωσε τίτλους ευγενείας με δικαίωμα κληρονομικότητας (21 Απριλίου 1785).

Το 1781 συμμετείχε στη ρωσική εκστρατεία στην Περσία, υπό την διοίκηση του κόμη Βοϊνόβιτς. Για τις υπηρεσίες του αυτές το 1786 ο Ποτέμκιν τον προήγαγε σε αξιωματικό. Το δε 1790 τιμήθηκε με το μετάλλιο του Αγίου Γεωργίου 4^{ου} βαθμού.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ (Κωνσταντινούπολη 1760 – Κίεβο 1816), μέγας διερμηνεύς της Πύλης, ηγεμόνας της Μολδαβίας, υποκίνησε την ένοπλη επανάσταση της Σερβίας (1799), μετά την αποτυχία της οποίας μεταβαίνει σε Αγία Πετρούπολη και μετέπειτα Κίεβο. Γιοι του οι **Αλέξανδρος (1792-1828)**, **Δημήτριος (1793-1832)**, Γεώργιος, Νικόλαος και Γρηγόριος Υψηλάντηδες.

.Και πολλοί άλλοι και φτάνουμε μέχρι τις μέρες μας, στο ναύαρχο **Μιχαήλ Χρονόπουλο**, εικεφαλής του στόλου της Μαύρης Θάλασσας την περίοδο 1985-1991. Πολλοί από τους συγχρόνους μας τον θυμόμαστε.

Βλέπουμε το πόσο κοντά είναι οι δύο λαοί μας και πόσα κοινά έχουν. Όταν το 1821 στην Ελλάδα ξεσπά η Επανάσταση, οι Έλληνες όλο και περισσότερο προσανατολίζονται προς τη Ρωσία, αποσκοπούν στην υποστήριξή της ως εγγύηση για την επίτευξη του σκοπού τους, δηλαδή την επιτυχή έκβαση του αγώνα ενάντια στον οθωμανικό ζυγό. Πόσο μάλλον που ίσως για πρώτη φορά τίθεται με τέτοια οξύτητα το ζήτημα ζωής ή θανάτου για τους Έλληνες. Ευρισκόμενος στο επίκεντρο της ενόπλου σύρραξης, ο Ρώσος προσκυνητής Κιρ Μπρόννικωφ, δουλοπάροικος των Σερεμέτιεφ, περιγράφει ως εξής τη κοινή γνώμη και τις διαθέσεις των κατοίκων της Σκοπέλου, κοντά στο Άγιο Όρος: «Οι κάτοικοι βρίσκονταν σε μεγάλη θλίψη, ιδίως οι γυναίκες. Συναντώντας μας στο δρόμο και μη γνωρίζοντας τη ρωσική γλώσσα, ξέπνοες και μέσα στα δάκρυα μας έλεγαν τα εξής, τα οποία μας εξήγησε αργότερα διερμηνέας: *«εάν δε μας βοηθήσει η Ρωσία, τότε εμείς οι Έλληνες χαθήκαμε»*,

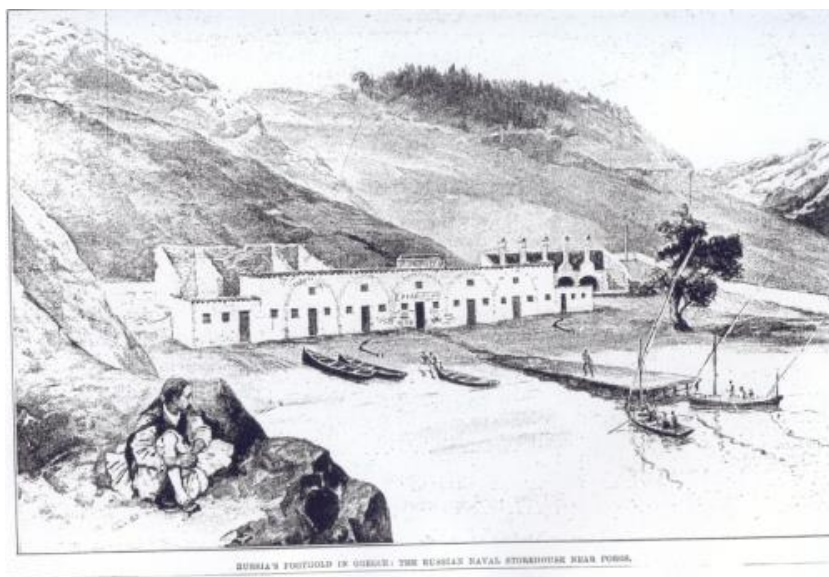
Οι τακτικές επαφές ανάμεσα στους Έλληνες και τους Ρώσους έχουν ως επακόλουθο ορισμένη πολιτιστική επίδραση της Ρωσίας στην Ελλάδα. Η παραμονή, για παράδειγμα, του ρωσικού στόλου στον Πόρο, όπου τα πρώτα

χρόνια μετά την επανάσταση εγκαθίσταται η ρωσική ναυτική βάση, ο γνωστός μέχρι και σήμερα ρωσικός Ναύσταθμος, σε ορισμένο βαθμό επηρεάζουν τον καθημερινό βίο και τρόπο ζωής των κατοίκων του νησιού. Καταγράφοντας τις εντυπώσεις του από την επίσκεψή του στο νησί, ο Μπαζίλη αναφέρει:

«Μπορεί να θεωρηθεί ότι ο Πόρος είναι ρωσική πόλη, ενώ τα παράλια του Μοριά ανεπτυγμένη ρωσική επαρχία. Όλοι, σχεδόν, οι κάτοικοι καταλαβαίνουν τη γλώσσα μας, ενώ αρκετοί νέοι Ποριώτες μιλούν ελεύθερα τη ρωσική. Οι φιλικές τους σχέσεις με τους ναύτες μας άρχισαν από εκείνη ακριβώς την ημέρα, όταν οι πρώτοι Ρώσοι, που πάτησαν το πόδι τους στο νησί, αντί να μακρηγορούν, έβγαζαν την τραγιάσκα τους και, κάνοντας το σταυρό τους, έλεγαν: «ο Έλληνας είναι χριστιανός, ο Ρώσος είναι χριστιανός» και φιλικά αγκαλιάζονταν ως ποίμνιο της ίδιας εκκλησίας, ενώ το κύπελλο με το κρασί επισφράγιζε την αδερφική τους ένωση.»¹¹

Σε αυτό το σημείο θα επιθυμούσαμε να αναφέρουμε ότι οι διπλωματικές σχέσεις Ελλάδας – Ρωσίας, το ιωβηλαίο των 190 ετών των οποίων εορτάσαμε το 2018, συνήφθησαν στις 18 Σεπτεμβρίου (6 Σεπτεμβρίου με το παλαιό ημερολόγιο) του 1828, όταν ο τότε Ρώσος επιτετραμμένος Μάρκος Βούλγαρης, ελληνικής καταγωγής, υπέβαλε στον πρώτο κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια, τα διαπιστευτήριά του, στον γραφικό Πόρο. Το 2016, στο πλαίσιο του Αφιερωματικού Έτους Ελλάδας – Ρωσίας, στο σημείο τούτο τοποθετήθηκε ειδική αναμνηστική πλάκα.

¹¹ Μπαζίλη Κ.Μ. Το Αρχιπέλαγος και η Ελλάδα τα έτη 1830-1831. Μέρος 1. Αγία Πετρούπολη, 1834. Σ. 79.

RUSSIAN PORTFOLD IN QUEEN: THE RUSSIAN NAVAL STOREHOUSE NEAR POREC.

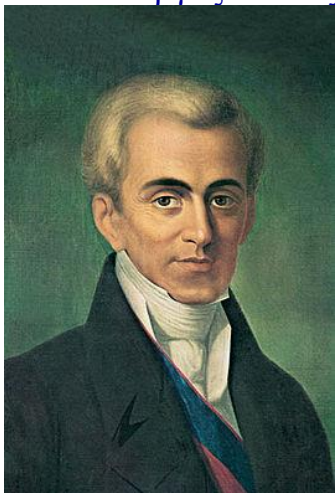

Σε αυτό το σημείο μεταφερόμαστε σε μία άλλη κατηγορία δράσης, στην οποία επίσης οι Έλληνες της Ρωσίας, αξιοποιώντας προνόμια και δυνατότητες που τούς προσφέρονταν, επίσης διακρίθηκαν, στο χώρο της διπλωματίας και της διοίκησης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΙΧ. ΒΑΖΙΛΗΣ – Έλληνας στη διπλωματική υπηρεσία της Ρωσίας και συγγραφέας. Γεννημένος στην Κωνσταντινούπολη το 1809, μεταβαίνει με όλη την οικογένειά του στην Οδησό με τη βοήθεια του Ρώσου πρέσβυ Στρόγκανοβ, όταν ο πατέρας του καταδικάστηκε το 1821 εις θάνατον από τις αρχές της Πύλης. Το 1830 διορίζεται γραμματέας του Ρώσου Ναύαρχου Ρίκορντ, διοικητή της ρωσικής ναυτικής μοίρας στο Αιγαίο (εκείνη την εποχή συγγράφει

και απομνημονεύματα, που αξιοποιούνται στο βιβλίο «Ελληνικό Κόσμος μέσα από τις ρωσικές πηγές»). Στη συνέχεια επιστρέφει στην Αγία Πετρούπολη, ειάγεται στην ρωσική υπηρεσία των εξωτερικών και διαδραματίζει μία έντονη διπλωματική καριέρα. Το 1830 ορίζεται πρόξενος σε Συρία και Παλαιστίνη, το 1844 προάγεται σε γενικό πρόξενο. Κατά τον Κριμαϊκό Πόλεμο ορίζεται εν Κωνσταντινουπόλη Επίτροπος της Ρωσίας στη Διεθνή Επιτροπή προς σύνταξη νέου καταστατικού πολιτικής και διοικητικής διευθύνσεως της Βλαχίας και Μολδαβίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ (1776 - 1831). Γεννήθηκε στην Κέρκυρα και σπούδασε ιατρική. Μετά την κατάληψη της Κέρκυρας από το ρωσικό στόλο το 1798 διορίσθηκε αρχίατρος του ρωσικού στρατιωτικού νοσοκομείου. Το 1803 διορίσθηκε γραμματέας της Ιονίου Πολιτείας και συνόδευε τον Ρώσο αρμοστή κόμητα Μοτσενίγον σε όλο το Ιόνιο. Το 1806 διορίσθη έφορος της εκπαιδεύσεως, ενώ λίγο αργότερα εξελέγη μέλος και γραμματέας της δεκαμελούς επιτροπής αναθεώρησης του Συντάγματος. Το 1807, μετά την Συνθήκη του Τιλζίτ (7 Ιουλίου 1807), αρνούμενος το αξίωμα του συμβούλου της επικρατείας που του προσέφερε η γαλλική αρμοστεία, μεταβαίνει στη Ρωσία, κατόπιν πρόσκλησης του καγκελαρίου Ρομαντζώφ, που δρουσε εξ ονόματος του τσάρου Αλεξάνδρου του Α΄. Υπουργός των Εξωτερικών του Τσάρου την περίοδο 1816-1822.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΕΣΤΟΥΝΗΣ (1782 – 1848), Σπούδασε στην Αγία Πετρούπολη και διορίσθηκε υπάλληλος του ΥΠΕΞ. Τον Δεκέμβριο του 1818 τοποθετήθηκε πρόξενος της Ρωσίας στην Σμύρνη και μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Ήδη ανωτέρω αναφέραμε ότι ο **ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ΛΕΙΧΟΥΔΗΣ** (Κεφαλλονιά 1633 – Μόσχα 1717). Λόγιος, κατόπιν πρόσκλησης του Πατριάρχου Μόσχας Ιωακείμ, ο οποίος σκόπευε να ιδρύσει την Ελανολατινοσλαβική Ακαδημία, μεταβαίνει στη Μόσχα το 1685. **Το 1688 τοποθετείται πρέσβυς της Ρωσίας στη Βενετία για περίοδο 3ετίας, λαμβάνοντας εντολή να επιδιώξει πολεμική συμπραξη υπέρ της Ρωσίας κατά της Τουρκίας.**

ΜΟΤΣΕΝΙΓΟΣ, Γεώργιος-Δημητρίου κόμης (Ζάκυνθος, περ. 1764 - Βενετία, 1839). Ήταν απόγονος αρχοντικής ζακυνθινής οικογένειας βενετικής προέλευσης. Επτανήσιος διπλωμάτης στην υπηρεσία της Ρωσίας με έντονη συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα της «Επτανήσου Πολιτείας» (1800 - 1807), στην οποία υπηρέτησε ως πρεσβευτής της Ρωσίας κατά την περίοδο 1802-1807. Προηγουμένως, 1799-1801, πρεσβευτής στην Τοσκάνη, ενώ αργότερα εκπροσώπησε τη Ρωσία στη Σαρδηνία (1811), στη Σικελία (1812-1815), και πάλι στη Σαρδηνία (1818-1827).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΜΑΡΑΣΛΗΣ – Μέγας Ευεργέτης του Έθνους, (Οδησσός 1831 – 1907), ολοκληρώνοντας τις σπουδές του στο Παρίσι επιστρέφει στην Οδησό και καταλαμβάνει διάφορα δημόσια αξιώματα. Ταχύτατα κατέχει τον βαθμό του μυστικού αυτοκρατορικού συμβούλου και στη συνέχεια (1878) εκλέγεται δήμαρχος Οδησσού για πέντε συνεχείς τετραετίες. Επί δικής του θητείας η πόλη αναπτύσσεται ραγδαία, αποκτά δημοτικό θέατρο, πανομοιότυπο τυ θεάτρου της Βιέννης, νέο σύστημα υδραγωγείων, μηχανικά πληντήρια, νοσοκομεία, ψυχιατρείο, δύο ανώτερα παρθεναγωγεία και πολλά δημοτικά σχολεία, αίθουσες δημοσίων αναγνωστηρίων, στατιστική υπηρεσία, μικροσκοπικό και βακτηριολογικό σταθμό-εργαστήρι, παλαίστρα κ.α.

Δραστηριοποιείται, παράλληλα, στην ενίσχυση της ελληνικής κοινότητας, ιδρύει Ελληνικό Γηροκομείο (για το οποίο παραχωρεί μία ιδιόκτητη πολυκατοικία του στο κέντρο της πόλης), κατόπιν παράκλησης του διευθυντή της εν Οδησώ Ελληνικών των Αρρένων Εμπορικής Σχολής Λυσάνδρου Χατζηκώστα ιδρύει την κληθείσα «Βιβλιοθήκη Μαρασλή» κ.α.

Εγκαίνια Εκκλησίας Μαρασλείου Γηροκομείου Οδησού. Από το βιβλίο «Ο Ελληνισμός της Ρωσίας και τα 33 χρόνια του εν Αθήναις Σωματείου των εκ Ρωσίας Ελλήνων». Επιμέλεια Ε. Παυλίδου. Αθήναι, 1953.]

Ο ελληνικός πληθυσμός που εγκαθίσταται στη Ρωσική Αυτοκρατορία, αξιοποιώντας τα προνόμια, που του παραχωρούν οι ρωσικές Αρχές, μετουσιώνεται σε ένα αναπόσπαστο δυναμικό στοιχείο της κοινωνικο-πολιτικής και οικονομικής ζωής της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Οι ελληνικές κοινότητες αναπτύσσουν έντονη κοινωνική, φιλανθρωπική, εκπαιδευτική, και πολιτιστική δράση, η οποία δεν περιορίζεται μόνο στην επικράτεια της Ρωσικής Αυτοκρατορίας αλλά επεκτείνεται

και στον ελληνικό χώρο, στη δε Ρωσία λειτουργούν ελληνικά σχολεία, ελληνικά σωματεία, εκδίδεται περιοδικός τύπος και βιβλία στην ελληνική γλώσσα.

Η ελληνική κοινότητα της Οδησσού παρουσιάζει ιδιαίτερη ανάπτυξη κατά τον 19^ο αιώνα. Δεν είναι τυχαίο, εξάλλου, το γεγονός ότι εδώ ακριβώς ιδρύεται η Φιλική Εταιρεία.

Το Μουσείο Φιλικής Εταιρείας βρίσκεται στην οδό Κρέσνι Περεούλοκ (Krasnij Pereulok) αριθ. 18 στην Οδησό της Ουκρανίας. Στεγάζεται στο σπίτι του Έλληνα επιχειρηματία και εθνικού ευεργέτη Γρηγορίου Γρ. Μαρασλή (1831 – 1907), δημάρχου της πόλης της Οδησσού για δεκαέξι χρόνια, από το 1878 ως το 1895. Εδώ είχαν βρει το πρώτο τους καταφύγιο και συνεδρίαζαν οι Φιλικοί της Οδησσού.

Αναπαράσταση των Φιλικών, που συζητούν την ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας στην Οδησό το 1814

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΑΚΑΛΩΦ (1788-1851), εκ των εγκρίτων Ηπειρωτών, κύριος ιδρυτής της Φιλικής Εταιρείας, υιός του εν Μόσχα εμπόρου Ιωάννου Τσοκάλογλου, μεταβαλόντος το όνομά του εις *Τσακάλωφ*, εγεννήθη εις τα Ιωάννινα.

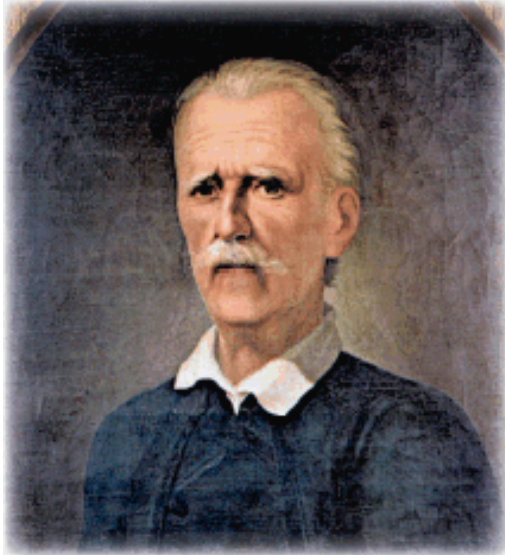
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΞΑΝΘΟΣ (1772 – 1852), γεννήθηκε στην Πάτμο Δωδεκανήσων, όγδοο μέλος κατά σειρά εγγραφής της Φιλικής Εταιρείας, εκπαιδεύτηκε εν τη Πατριάδο Σχολή, σε ηλικία 20 μετών μετέβη στην Τεργέστη και μετά από δετή εμπορική υπηρεσία απήλθε στην Οδησό το 1810, όπου υπηρέτησε ως γραμματεύς του μεγαλεμπόρου Βασιλείου Ξένη.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΚΟΥΦΑΣ (1780 - 1819), ιδρυτής και ρωτεργάτης της Φιλικής Εταιρείας, Γεννήθηκε στην Άρτα. Ασχολήθηκε με εμπόριο σκούφων, εξ ου και το όνομά του. λόγω του εμπορικού μονοπωλίου στο είδος από τον Αλή Πασά, εγκαταστάθηκε και άρχισε να δραστηριοποιείται εμπορικά στην Οδησό.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, όγδοος κατά σειρά εκλογής εκ των 16 μελών της Αρχής της Φιλικής Εταιρείας. Γεννηθείς το 1790 στην Ανδρίτσαινα, μετέβη στην Οδησό, όπου προσλήφθηκε στην υπηρεσία του επίσης Έλληνα εμπόρου Αθανασίου Σέκερη εξ Αρκαδίας.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΟΥΜΠΑΡΗΣ (1760-1860), έμπορος από την Κωνσταντινούπολη και φιλικός με μεγάλο φιλανθρωπικό έργο, έζησε στην Οδησό, Αδέλφια του οι Αλέξανδρος Κουμπάρης (1763-1862) και Σταμάτιος Κουμπάρης (1778-1857).

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΠΕΡΡΑΙΒΟΣ (1773-1863), αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης, ιστορικός, συναγωνιστής του Ρήγα, το 1817, απελθώς εις Ρωσία εμυήθη τα της εταιρείας εν Μόσχα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΑΡΜΑΚΗΣ (1750-1821), Απόστολος της Φιλικής Εταιρείας και αγωνιστής.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ (καταγωγή από Καλάβρυτα), έμπορος με δράση στην Οδησσό και Φιλικός.

Αδελφοί ΣΕΚΕΡΗ [Αθανάσιος, Παναγιώτης (1785-1846), Γεώργιος], με καταγωγή από την Τρίπολη, ανέπτυξαν έντονη εμπορική δραστηριότητα με εμπορικούς οίκους σε Κωνσταντινούπολη και Οδησσό. Δραστήριοι Φιλικοί, ευεργέται του Αγώνος.

ΗΛΙΑΣ ΜΑΝΕΣΗΣ – έμπορος εκ Πελοποννήσου, δραστηριοποιήθηκε αρχικά στην Κωνσταντινούπολη και αργότερα σε Ταϊγάνιον, Μόσχα και από το 1814 στην Οδησσό. Μυείται από τον Αναγνωσταρά το 1818 και εξελίσσεται σε δραστήριο Φιλικό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΤΣΙΝΑΣ – γεννήθηκε στην Οδησσό με πατέρα από την Κεφαλλονιά. Διακρίθηκε ως έμπορος, τραπεζίτης, αλλά και ως δημοσιογράφος, μέσω του περίφημου «Αγγελιαφόρου της Οδησσού», με έντονη αρθρογραφία την περίοδο της Κρητικής Επανάστασης των ετών 1866-1869. Μεταξύ άλλων ίδρυσε τον εν Αθήναις ποιητικό Βουτσίναϊον αγώνα προς βράβευση των καλύτερων ποιητικών και δραματικών ελληνικών έργων.

Σε αυτό το σημείο θα επιθυμούσαμε να αναφέρουμε ένα παράδειγμα από τη δράση της ιδιαίτερα δραστήριας ελληνικής κοινότητας της Οδησσού, με επικεφαλής τον γνωστό έμπορα της εποχής **Θεόδωρο Ροδοκανάκη**, η οποία, κατά τη διάρκεια της επανάστασης στην Κρήτη της περιόδου 1866-1869, δημιούργησε μία επιτροπή αλληλεγγύης προς τη Μεγαλόνησο, διεξήγαγε εράνους και, με την αρωγή και σύμπραξη της ρωσικής κυβέρνησης, συγκέντρωνε κεφάλαια για την ενίσχυση του αγώνα των Κρητικών. Ο δε Θεόδωρος Ροδοκανάκης, με δικά του πλοία, μετέφερε ανιδιοτελώς στη Μεγαλόνησο επισιτιστική βοήθεια. Επιτροπές αλληλεγγύης, μάλιστα, λειτούργησαν σε αρκετές πόλεις της Ρωσίας. Σε αυτές μετείχαν όχι μόνο Έλληνες αλλά και Φιλέλληνες, μεταξύ των οποίων ο γνωστός Ρώσος ζωγράφος Αϊβαζόφσκι, ο οποίος δημοπράτησε μερικούς πίνακές του και τα έσοδα τα διοχέτευσε στον αγώνα της Κρήτης για την ανεξαρτησία της.¹²

¹² Όρα: Σενκέβιτς Ι.Γ..Η Ρωσία και η Επανάσταση της Κρήτης 1866-1869. Μόσχα, 1970. Σελ. 87.

Αγγελιαφόρος της Οδησσού. Οδησσός, 1867. № 38, 84, 85, 128.

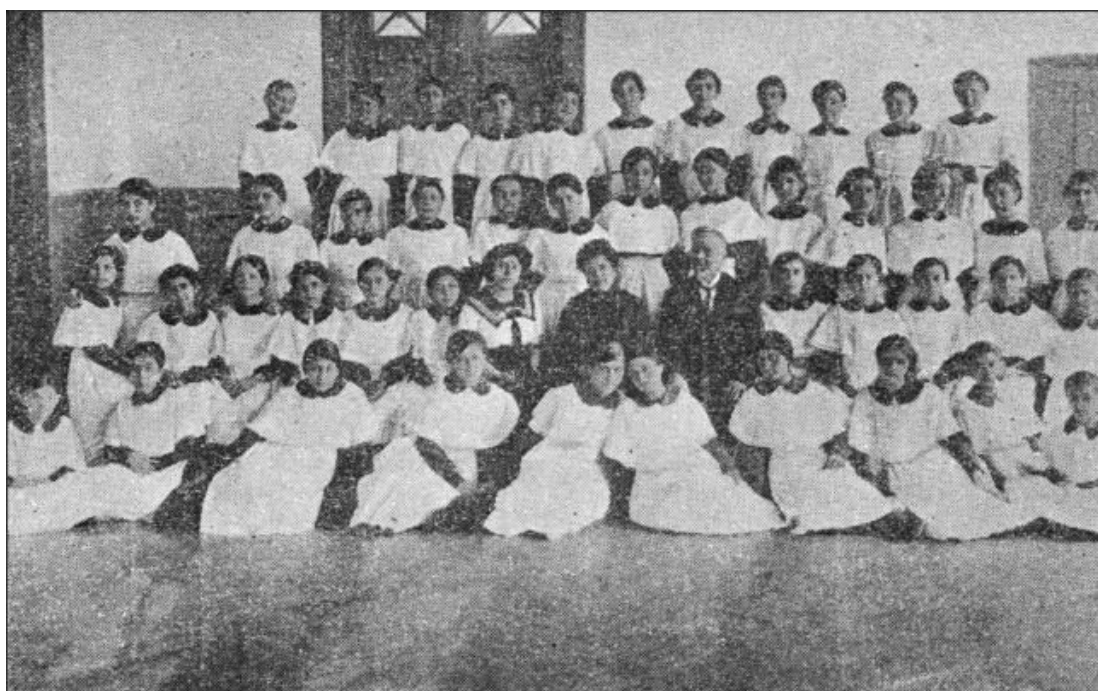

Κατόπιν πρωτοβουλίας του Προέδρου της Επιτροπής Αλληλεγγύης προς τους κατοίκους της Κρήτης Θ. Ροδοκανάκη, στις 10 Ιουνίου 1868 πραγματοποιείται εκδήλωση, στην οποία συμμετέχουν μέλη της ρωσικής και ελληνικής κοινωνίας του τόπου. Σύμφωνα με δημοσιεύματα του τύπου της Οδησού, η συνάντηση διεξήχθη σε ιδιαίτερα ζεστή και αδελφική ατμόσφαιρα. Ακούγονται προπόσεις για τη νίκη του ελληνικού λαού, για το ρωσικό λαό, τον πρόεδρο της Επιτροπής, ενώ ασταμάτητα ηχούν στον αέρα το ρωσικό «ουρά» και το ελληνικό «ζήτω», τα οποία συγχωνεύονται σε μία «ασίγαστη οχλοβοή».¹³

Ο Θεόδωρος Ροδοκανάκης υπήρξε και ο ιδρυτής του Ροδοκανάκειου Παρθεναγωγείου, που ιδρύθηκε το 1871 “από το μέγα ευεργέτη” Θεόδωρο Ροδοκανάκη και οικοδομήθηκε στην οδό Τρόιτσκαγια 37 και λειτούργησε μέχρι το 1914. Το Παρθεναγωγείο διαθέτει οκτώ τάξεις, ενώ μετά την αποφοίτηση από αυτό οι απόφοιτες έχουν το δικαίωμα, χωρίς εξετάσεις, να εισαχθούν στην τρίτη τάξη των γυμνασίων των Αθηνών. Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί, ότι η Σχολή διαθέτει ιδιόκτητο τυπογραφείο για την εκτύπωση βιβλίων στην ελληνική τη

¹³ Στο ίδιο.1867. № 128.

στιγμή που στην Οδησό υπάρχουν άλλα, μόνο, δύο τυπογραφεία, το δημοτικό και το τυπογραφείο του επιτελείου του ιππικού.¹⁴

Απόφοιτοι Ροδοκανάκειου Παρθεναγωγείου Οδησού, 1915.

[Από το βιβλίο «Ο Ελληνισμός της Ρωσίας και τα 33 χρόνια του εν Αθήναις Σωματίου των εκ Ρωσίας Ελλήνων». Επιμέλεια Ε. Παυλίδου. Αθήναι, 1953.] / **Выпускники Родоканакиевского Девичьего Училища. Одесса, 1915 г. Из книги: Эллинизм России, под. ред. Э. Павлидиса. Афины, 1953 г.**

Επίσης, περί τα τέλη της δεκαετίας του 1860 ο Θεόδωρος Ροδοκανάκης αγοράζει από τον πρίγκηπα Μιχαήλ Κοτσουμπέι στο κέντρο της Αγίας Πετρούπολης (επί της οδού Krasnogvardeiskyi bulvar) το περίφημο ανάκτορο «Οίκος με τους μαύρους», η ονομασία του οποίου οφείλεται στη διακόσμηση του κιγκλιδώματος που το περιβάλλει με κεφαλές εξωτικών κοριτσιών. Το ανάκτορο παραμένει στην ιδιοκτησία της οικογένειας μέχρι το 1919, οπότε κρατικοποιείται.

¹⁴ Σκαλκόφσκι Α.Α. Ιστορικο-στατιστική εμπειρία για το εμπορικό και βιομηχανικό δυναμικό της Οδησού. Οδησός, 1839. Σ. 80.
(Skalkovsky A.A. Istoriko-statisticheskoy opit o torgovykh i promishlennykh silakh Odessi. Odessa, 1839. S. 80).

Διευρύνοντας τη γεωγραφική ακτίνα των επιχειρηματιών δράσεων των Ελλήνων της Ρωσίας, κρίνουμε σκόπιμο να αναφέρουμε ενδεικτικά ορισμένα ακόμη ονόματα, όπως:

ΑΔΕΡΦΟΙ ΖΩΣΙΜΑΔΕΣ, Ιωάννης, Νικόλαος, Αναστάσιος, Θεοδόσιος, Ζώης και Μιχαήλ, με καταγωγή από Ήπειρο και έντονη εμπορική δράση σε Λιβόρνο, Νέζιν και Μόσχα. Όλη τους την περιουσία, που ανήρχετο σε εκατομμύρια χρυσά ρούβλια, οι Ζωσιμάδες διοχέτευσαν σε φιλανθρωπικά έργα και στην ανάπτυξη της παιδείας του Γένους. Οι τάφοι του Θεοδόσιου και Χώη Ζωσιμά βρίσκονται στη νεκρόπολη της Μονής Ντονσκόι στο κέντρο της ρωσικής πρωτεύουσας.

Εδώ βρίσκονται και οι τάφοι λοιπών επιφανών εμπόρων και εθνικών ευεργετών, όπως αυτός του Μάνθου Ριζάρη, μελών οικογένειας Μπούμπα, μελών οικογένειας Χατζηκώστα και του Ζώη Καπλάνη.

ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ (Ηπειρος 1736 – Μόσχα 1806), έμπορος, εγκατεστημένος στη Μόσχα, και εθνικός ευεργέτης.

Έζησε ιδιαίτερα στερημένα παιδικά χρόνια, από νωρίς έμεινε ορφανός και ετέθη στην υπηρεσία του πλούσιου Κονιτσιώτη γουνεμπόρου και επίσης ευεργέτη Παναγιώτη Χατζηνίκου. Με την πάροδο των ετών ο Χατζηνίκου, αντιλαμβανόμενος την αξία και την φιλομάθεια του Καπλάνη, ο οποίος στο μεταξύ είχε μάθει μόνος του γραφή και ανάγνωση, τον απάλλαξε από τις χειρωνακτικές εργασίες και τον προσέλαβε ως υπάλληλο του ενώ μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα τον έχρισε γραμματικό του και στη συνέχεια συνέταιρό του.

Υπό την νέα του ιδιότητα, ο Καπλάνης συνέβαλε στην ανάπτυξη της επιχείρησης που είχε ως έδρα το Βουκουρέστι (τόπος διαμονής του Χατζηνίκου) ενώ από το 1771 εγκαταστάθηκε μόνιμα στη Μόσχα. Εκεί κατάφερε να αποκτήσει βαθμιαία μεγάλη περιουσία ζώντας ταυτόχρονα μια λιτή και θεοσεβή ζωή.

Πολλά από τα πλούτη του, ο Καπλάνης τα διέθετε για εθνοφελείς σκοπούς: ίδρυσε το 1797 την Καπλάνειο Σχολή στα Ιωάννινα την οποία προίκισε με αξιόλογη βιβλιοθήκη, εργαλεία Φυσικής κλπ ενώ μέσω της διαθήκης του δώρισε σημαντικά χρηματικά ποσά στις σχολές της Πάτμου και του Αγίου Όρους καθώς και κληροδότημα για το νοσοκομείο των Ιωαννίνων και για άλλους φιλανθρωπικούς σκοπούς αλλά και στο Βασιλικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας με τον όρο να στέλνονται οι τόκοι στους επιτρόπους των εκκλησιών των Ιωαννίνων με σκοπό

την ενίσχυση των φτωχών κατοίκων του Γραμμένου και της Ζοντίλας (τόπος καταγωγής της μητέρας του).

Απεβίωσε στις 20 Δεκεμβρίου του 1806 σε ηλικία 70 ετών στη Μόσχα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΟΜΠΟΛΗΣ, με καταγωγή από την Ήπειρο, αποεβίωσε στη Ρωσία το 1850. Φίλος και οικονόμος του Καποδίστρια. Απέκτησε τεράστια περιουσία (που επίσης ανήρχετο σε εκατομμύρια χρυσά ρούβλια), που, σύμφωνα με την διαθήκη του προορίζονταν για τις ανάγκες του Ελληνικού Κράτους και την Ίδρυση Πανεπιστημίου, που θα φέρει το όνομα *Καποδιστριακόν*. Στις 4 Φεβρουαρίου 1849 συνέταξε στην Πετρούπολη τη διαθήκη του με την οποία άφησε στο ελληνικό δημόσιο ολόκληρη την περιουσία του με τον όρο ότι το ποσό που θα σχηματιζόταν (στην αυτοκρατορική τράπεζα της Ρωσίας) μαζί με τους τόκους μέχρι το 1906 θα χρησιμοποιούνταν για την ίδρυση και λειτουργία πανεπιστημίου στα Γιάννενα ή στην Αθήνα, που θα ονομαζόταν Καποδιστριακό. Στη διαθήκη του επίσης ανέφερε ότι το πανεπιστήμιο αυτό θα έπρεπε να είχε εκτός των άλλων επιστημονικών οργάνων και εργαστηρίων, και ιδιαίτερο παρεκκλήσιο για να εκκλησιάζονται σε αυτό οι διδάσκαλοι και οι φοιτητές.

Το 1911 η ρωσική κυβέρνηση έδωσε στην ελληνική το ποσό των 7.700.000 δρχ. Τα ποσά που δεν παραδόθηκαν από τη ρωσική κυβέρνηση μέχρι το 1918 εξανεμίστηκαν λόγω του πληθωρισμού του ρωσικού νομίσματος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΑΚΗΣ –

Ο Ιωάννης Βαρβάκης (24 Ιουνίου 1745 – 10 Ιανουαρίου 1825) ήταν εθνικός ευεργέτης από τα Ψαρά. Ο Βαρβάκης γεννήθηκε στα Ψαρά στις 24 Ιουνίου 1745 και ήταν γιος του Ανδρέα Λεοντίδη (Λεοντίδη) και της Μαρώς Μόρου.

Η προέλευση του επωνύμου Βαρβάκης

Στα Ψαρά ενδημεί είδος γερακιού Ιέραξ ο οξύπτερος. Τα πουλιά αυτά οι Ψαριανοί τα ονόμαζαν και τα ονομάζουν Βαρβάκια. Οι συνομήλικοί του, βλέποντας τα μεγάλα και πολύ αυστηρά του μάτια, καθώς και την ορμητικότητα που τον

χαρακτήριζε τον φώναζαν Βαρβάκι. Φαίνεται ότι η προσωνυμία του άρεσε και την διατήρησε ως επώνυμο. Έτσι πέρασε στην ιστορία με το όνομα Βαρβάκης και το επώνυμο του έγινε τίτλος ευγενείας στην τσαρική Ρωσία.[2]

Τα πρώτα χρόνια

Ο πατέρας του ήταν ιδιοκτήτης πλοίου το οποίο πραγματοποιούσε μεταφορές στα διάφορα νησιά του Αιγαίου. Ο Ιωάννης Βαρβάκης αρχικά εργάστηκε ως μούτσος στο καράβι του πατέρα του ενώ στα 15 τον έβαλε ο πατέρας του παρτσινέβελο δηλαδή μεριδιούχο στο πλοίο του και στα 18 του ναυπήγησε την πρώτη γαλιότα. Αρχικά ασχολήθηκε με το εμπόριο και στη συνέχεια στράφηκε στην πειρατεία, όπως το σύνολο των Ψαριανών, λόγω των γενικότερων συνθηκών άσκησης της ναυτιλίας εκείνη την περίοδο: επιθέσεις από άλλους πειρατές και διαρπαγή του πληρώματος και των εμπορευμάτων, επιθυμία των ναυτικών δυνάμεων της Αγγλίας και της Ολλανδίας να αναχαιτίσουν με κάθε μέσο την άνοδο της Γαλλίας ως ναυτικής δύναμης στην ανατολική Μεσόγειο, οπότε επιστρατεύουν και τους Έλληνες νησιώτες για τον σκοπό αυτό. Τα ρωσικά αρχεία χαρακτηρίζουν από την δράση του εκείνης της περιόδου τον Βαρβάκη, αεικίνητο κουρσάρο.[6] Τέλη του 1768 αρχές του 1769 παντρεύεται στα Ψαρά.

Τα Ορλωφικά

Κατά το ρωσοτουρκικό πόλεμο πήρε μέρος σαν κυβερνήτης πυρπολικού, ενώ ήταν ήδη πλοίαρχος εμπορικού πλοίου. Κατά τα Ορλωφικά (1770), ήταν ένας από τους Έλληνες ορθοδόξους που συντάχθηκε με τα στρατεύματα της Αικατερίνης Β' ενάντια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ο Ψαριανός πλοιοκτήτης εκποίησε ολόκληρη την περιουσία του για να εξοπλίσει με κανόνια και να επανδρώσει με στρατιώτες ένα από τα πλοία του, με σκοπό την ναυτική σύγκρουση με τους Τούρκους. Το πλοίο του ήταν ένα σεμπέκ.[8] Αναζητώντας τον ρωσικό στόλο στο Αιγαίο, ταξίδεψε αρχικά στη Μύκονο κι από εκεί στα νότια παράλια της Πελοποννήσου, όπου έφτασε αρχές Μαρτίου 1770 στο Βίτυλο. Από εκεί μετέβη στην Κορώνη. Εκεί βρήκε τους Αλέξιο Ορλώφ και Σπυριδώφ, οι οποίοι του ζήτησαν να συνδράμει τους πολιορκητές του Ναβαρίνου.[9] Ο Βαρβάκης στη συνέχεια κινήθηκε με κατεύθυνση τα Ψαρά για να αναζητήσει τον τουρκικό στόλο και να ενημερώσει για τη θέση όπου βρισκόταν τους Ρώσους. Τον εντοπίζει απέναντι από τη Χίο και στη συνέχεια αφού ενημερώνει τους Ρώσους, πλοία των τελευταίων παραπλέοουν τις Οινούσες και αγκυροβολούν στην περιοχή.[10] Το βράδυ της 26ης Ιουνίου 1770 ο Βαρβάκης με το πλοίο του, μια σεμπέκα, συμμετέχει σε επιχείρηση πυρπόλησης του τουρκικού στόλου στον όρμο του Τσεσμέ. Μετά το πέρας της επιχείρησης ο Ορλώφ τον συνεχάρη και στις 21 Οκτωβρίου 1772 με επίσημο έγγραφο η Αικατερίνη της Ρωσίας τον ενέταξε στις στρατιωτικές δυνάμεις της Αυτοκρατορικής Ρωσίας με το βαθμό του υπολοχαγού.

Ευνοούμενος της Μεγάλης Αικατερίνης

Μετά τη λήξη του Τρίτου Ρωσοτουρκικού πολέμου (1768-1774) και την υπογραφή της Συνθήκης του Κιουτσούκ Καϊναρτζή ο Βαρβάκης επέστρεψε

στα Ψαρά, αφού είχε αγοράσει με δικά του χρήματα ένα βρίκιον και συνέχισε την εμπορική και πειρατική του δραστηριότητα. Όντας επικηρυγμένος από τους Οθωμανούς ταξίδεψε στην Κωνσταντινούπολη, χωρίς να υπολογίζει το πόσο εχθρικό ήταν το περιβάλλον εκεί για αυτόν. Καθώς διαπραγματευόταν στην Κωνσταντινούπολη την πώληση ενός τρικάταρτου πλοίου, οι τουρκικές αρχές το κατέλαβαν και το δήμευσαν. Πάμπτωχος κατέφυγε στην Οδησσό και από εκεί στην Πετρούπολη, όπου έγινε δεκτός σε ακρόαση από την Αικατερίνη και ζήτησε τη βοήθειά της. Η αυτοκράτειρα τον ενίσχυσε οικονομικά και του παραχώρησε το δικαίωμα ατελούς αλιείας στην Κασπία. Ήταν ο πρώτος που έκανε εξαγωγή του διατηρημένου αυτού προϊόντος.[14] Από το 1812 βρέθηκε στο Ταγκανρόγκ και από το 1815 εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στο Ταϊγάνι, όπου μετέφερε όλη σχεδόν την κινητή περιουσία του, για να βρίσκεται κοντά στην Οδησσό κέντρο της Φιλικής Εταιρίας της οποίας υπήρξε ηγετικό μέλος και χρηματοδότης. Είναι ο μόνος που στα έγγραφά της αποκαλείται με το όνομά του. Είχε δώσει εν τω μεταξύ μέρος από την τεράστια περιουσία του για κοινωφελή έργα στη Ρωσία (νοσοκομεία, γέφυρες, διώρυγες) επίσης χρηματοδότησε την ανέγερση διδακτηρίου στη Σινασό, την παλιά Ναζιανζό, πατρίδα του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου και γι' αυτό παρασημοφορήθηκε από τον Τσάρο και του δόθηκε και τίτλος ευγένειας με το επίθετο Κομνηνός Βαρβάκης.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΕΝΑΡΔΑΚΗΣ- Μέγας Ευεργέτης του Έθνους, γεννήθηκε στο Ταϊγάνιο το 1799, απέθανε το 1870 στη Γερμανία (Βισμπάντεν). Εκ πατρός Κρητός, ενηλικιωθείς κατατάχθηκε στο ρωσικό στρατό. Στη συνέχεια παραιτήθηκε και ανέπτυξε μεγάλη επιχειρηματική και φιλανθρωπική-κοινωνική δραστηριότητα. Μεταξύ άλλων, ενίσχυσε το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αρχαιολογικό Μουσείου στην Αθήνα, έστειλε πολεμοφόδια και τρόφιμα στην Κρήτη κατά τη διάρκεια της εξέγερσης-επανάστασης 1866-1869. Στην Αγία Πετρούπολη, όπου διέμενε, οικοδόμησε την Ελληνική Εκκλησία του Αγίου Δημητρίου. Συχνά ενίσχυε οικονομικά και τον Ρώσο συγγραφέα Νικολάι Γκόγκολ,

ο οποίος στο έργο του «Νεκρές ψυχές» τον καθρεφτίζει στη μορφή του φιλανθρώπου επιχειρηματία *Κωσταντζόγλου*. Το 1860, εξαγόρασε τις μετοχές του εργοστασίου μηχανουργίας/μηχανημάτων Nizhny Novgorod (Krasnoye Sormono). Επί ιδιοκτησίας Μπερναρδάκη στο εργοστάσιο πρωτοεμφανίζονται και λειτουργούν ατμομηχανές, τórνοι, γερανός, ενώ το 1870 στο εργοστάσιο κατασκευάστηκε ο πρώτος φούρνος ανοιχτής εστίας στη Ρωσία για τη χαλυβουργία. Επίσης, εδώ κατασκευάστηκαν τα πρώτα σιδερένια πλοία, ενώ την περίοδο του Κριμαϊκού Πολέμου (1853-1856) το εργοστάσιο κατασκεύαζε στρατιωτικά σκάφη για τον στόλισκο της Κασπίας. Στα ναυπηγεία του Μπερναρδάκη την περίοδο 10ετίας, από το 1860 έως το 1869, παρήχθησαν 40 ατμόπλοια, μεταξύ άλλων το μεγάλο ποταμόπλοιο "Lev", σχεδιασμένο για ναυτιλία στο Βόλγα.

Το 1858, από κοινού με τον Ρώσο επιχειρηματία Vasily Rukavishnikov, ο Δημήτριος Μπερναρδάκης δημιούργησε την εταιρεία Amur. Ήταν ο πρώτος που εξόρυξε χρυσό στην περιοχή Amur. Υπήρξε διοργανωτής και ιδιοκτήτης της μεγάλης εταιρείας εξόρυξης χρυσού του Άνω Αμούρ/Verkhnyí Amur, η οποία λειτούργησε μέχρι και την εγκατάσταση της σοβιετικής εξουσίας. Κατασκεύασε και λειτούργησε δύο πλοία στη λίμνη Βαϊκάλη, τα «Κόμης Μουροβιόβ-Αμούρσκι» και «Ντμίτρι Μπερναρδάκι».

ΜΑΡΗΣ ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ, Μέγας Ευεργέτης του Έθνους, ένας εκ των διαπρεψάντων υιών του εκ Κεφαλληνίας γνωστού μεγαλεμπόρου και τραπεζίτη Αθανασίου Βαλλιάνου, το 1825 αναχωρεί προς Αζοφική, όπου, υπό την προστασία του γνωστού εμπόρου Αυγερινού (επίσης με καταγωγή από Κεφαλλονιά), αναπτύσει στο Ταϊγάνιο έντονη εμπορική και φιλανθρωπική δραστηριότητα. Τα άλλα δύο αδέρφια του, Παναγής και Ανδρέας, αναπτύσσουν εμπορικούς οίκους σε Λονδίνο και Μασσαλία, ενώ κατόπιν ιδρύουν και κατάστημα στην Κωνσταντινούπολη. Συνεργαζόμενοι οι 4 εμπορικοί οίκοι των τριών αδελφών αποκτούν τεράστια περιουσία, ιδίως την εποχή του Κριμαϊκού

Πολέμου (1853-1856), καταφέροντας, παρά την απαγόρευση, με τα πλοία τους να εξάγουν ρωσικό σίτο.

Στην ιδιαίτερη πατρίδα τους κληροδότησαν τεράστια ποσά για ανέγερση σχολείων, συντήρηση ναών, βοήθεια απόρων και λοιπό οινωφελές έργο, ίδρυσαν δε την Ιερατική Σχολή Αθηνών και την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, προσφέροντας για το σκοπό αυτό τρία περίπου εκατομμύρια χρυσές δραχμές.

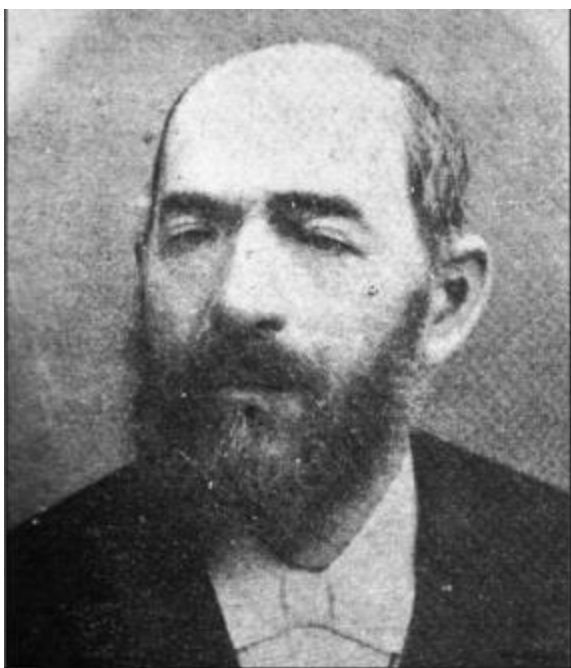
ΜΑΡΗΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ

Σε αυτό το σημείο θα επιθυμούσαμε να αναφέρουμε και την οικογένεια του Καπνοβιομήχανου **Κωνσταντίνου Μεσαξούδη** από το αρχαίο Παντικάπαιον, το Κερτς της Ανατολικής Ταυρίδας (Κριμαίας). Με καταγωγή από την Χίο ο Κωνσταντίνος Μεσαξούδης, ο οποίος μέχρι το τέλος της ζωής του ομιλούσε τη ρωσική με ξενική προφορά, εγκαθίσταται στο Κερτς, ασχολείται με εμπόριο ειδών καπνού και το 1867 ιδρύει την ομώνυμη καπνοβιομηχανία, η οποία λειτούργησε μέχρι το 1940, ενώ μετέπειτα μετατράπηκε σε ναυπηγεία, που λειτουργούν ακόμη και σήμερα.

Επρόκειτο για μία πρωτοποριακή για τα δεδομένα της εποχής επιχείρηση, με σύγχρονο εξοπλισμό, μεταξύ άλλων και από τη Δυτική Ευρώπη. Οι σχέσεις

εργοδότη και εργαζομένων στην επιχείρηση «Μεσαξούδης και Υιός» διαπνέονται από ένα αρκετά προοδευτικό για την εποχή πνεύμα, ενώ αποκλείουν στοιχεία στυγνής εκμετάλλευσης των εργαζομένων κατά την αρχική συσσώρευση του κεφαλαίου. Δεν αποτελεί υπερβολή ο ισχυρισμός, ότι η κοινωνική ασφάλεια και μέριμνα που τηρούνται στην εν λόγω επιχείρηση προηγούνται σημαντικά της αντίστοιχης εξασφάλισης των εργαζομένων σε άλλες επιχειρήσεις τόσο της Ρωσίας όσο και της Δυτικής Ευρώπης, σε μια εποχή ζύμωσης και θηριώδους ανάπτυξης του καπιταλιστικού συστήματος.

Константин Иванович Месакусуди /

Κωνσταντίνος Μεσαξούδης, 1836 – 1908

Мария Константиновна Месакули /

Μαρία Μεσαξούδη

Κατ'αρχάς αξίζει να σημειωθεί ότι το εργοστάσιο είναι εξοπλισμένο, με έξοδα της επιχείρησης, με ιατρείο και φαρμακείο, ενώ στη διάθεση του προσωπικού βρίσκονται, συνεχώς, ένας γιατρός-γυναικολόγος και τρεις νοσοκόμοι. Χαρακτηριστικό παραμένει, εξάλλου, το γεγονός ότι μετά την εγκατάσταση της σοβιετικής εξουσίας στην Κριμαία και την κρατικοποίηση του

εργοστασίου, το ιατρείο της επιχείρησης «Μεσαξούδης και Υιός» διατηρήθηκε, με τη διαφορά ότι απασχολούσε λιγότερο προσωπικό και, συγκεκριμένα, μία μόνο νοσοκόμα.¹⁵

Η πλέον, όμως, πρωτοποριακή για την εποχή της ιδιαιτερότητα στη λειτουργία του εργοστασίου έγκειται στο ταμείο αλληλοβοηθείας και αρωγής, σύμφωνα με το οποίο στην επιχείρηση λειτουργεί ένα μοναδικό, για τα συγκεκριμένα δεδομένα, σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Αυτό προϋποθέτει την καταβολή 5% του μισθού από κάθε εργαζόμενο μηνιαίως στο ταμείο αρωγής του εργοστασίου, ενώ αντίστοιχο ποσό καταβάλλουν και οι ιδιοκτήτες και, στη συνέχεια, τα χρήματα αυτά μοιράζονται στους εργαζόμενους ενόψει εορτών, ενώ δικαίωμα χρήσης του ποσού, που προέρχεται από καταβολές των ιδιοκτητών, διαθέτουν εργαζόμενοι με τουλάχιστον πενταετή προϋπηρεσία.¹⁶

Надежда Месакеуди / Ελπίς (Ναντέζντα) Μεσαξούδη.

[Από το βιβλίο «Ο Ελληνισμός της Ρωσίας και τα 33 χρόνια του εν Αθήναις Σωματείου των εκ Ρωσίας Ελλήνων». Επιμέλεια Ε. Παυλίδου. Αθήναι, 1953. / Из книги: Эллинизм России, под. ред. Э. Павлидиса. Афины, 1953 г.].

Είναι πιθανό το φιλελεύθερο αυτό πνεύμα, που διαπνέει την επιχείρηση, σε ορισμένο βαθμό, να οφείλεται στις ιδιαιτερότητες του χαρακτήρα του ιδρυτή της Κωνσταντίνου Μεσαξούδη, ο οποίος, προερχόμενος από λαϊκά στρώματα, διατηρεί μέχρι το τέλος της ζωής του χαρακτήρα απλό και ευπροσήγορο, παρά την

¹⁵ Στο ίδιο.

¹⁶ Στο ίδιο. Σ. 2.

οικονομική του ευρωστία.¹⁷ Πόσο μάλλον που, χάρη στο ταπεραμέντο του και τις ιδιαιτερότητες του χαρακτήρα του, ο Κωνσταντίνος Μεσαξούδης κατέχει περίοπτη θέση στην κοινωνία της Κερσούντας με τη ζωντανή προσωπικότητά του. Με την πάροδο των χρόνων, ων αυτός πια ηλικιωμένος, στην πόλη κυκλοφορούν αρκετά ανέκδοτα και διάφορες ιστορίες με πρωταγωνιστή τον Κ. Μεσαξούδη. Ως γνωστό, ο ιδιοκτήτης του καπνεργοστασίου της Κερσούντας συνήθιζε να περιδιαβαίνει στους χώρους της επιχείρησής του και να επιβλέπει τους εργάτες του, στηριζόμενος σε ένα μπαστούνι. Γνωρίζοντας τις αδυναμίες του, οι εργάτες επιδίωκαν να ελκύσουν την προσοχή του, προφασιζόμενοι τους αφηρημένους. Βλέποντας, ότι ο εργάτης δεν αποδίδει, ο ηλικιωμένος εργοδότης τον χτυπούσε με το μπαστούνι του, φωνάζοντάς του «Ανάθεμά σε, γιατί δεν δουλεύεις?». Όπως είναι φυσικό, το χτύπημα υπήρξε αδύναμο, ο εργάτης, ωστόσο, έβαζε τις φωνές, δήθεν από τον πόνο, γεγονός στο οποίο ο Κ. Μεσαξούδης αντιδρούσε γενναιόψυχα. Έδινε ένα ρούβλι στον εργαζόμενό του και τον παρακαλούσε να σταματήσει τις φωνές.¹⁸ Κυκλοφορούσαν, μάλιστα, και άλλες ιστορίες με πρωταγωνιστή τον, ηλικιωμένο πλέον, Κ. Μεσαξούδη, το ζωηρό χαρακτήρα του, το ταπεραμέντο του και τις έντονες χειρονομίες του. Το 1905, κατά τη διάρκεια του γενικότερου απεργιακού κινήματος, που κατέλυσε τη Ρωσική Αυτοκρατορία, οι εργαζόμενοι του καπνεργοστασίου κατέλαβαν την πλατεία που βρισκόταν στην είσοδο του εργοστασίου και προέβησαν σε απεργιακή κινητοποίηση, ενώ οι αστυνομικές αρχές της πόλης προσπάθησαν να τους διαλύσουν. Ο Κ. Μεσαξούδης, τότε, ευέξαπτος και ζωηρός, άρχισε να «χτυπά» με το μπαστούνι του τον διευθυντή της αστυνομίας, φωνάζοντάς του «Ανάθεμά σε (αγαπημένη έκφραση του Μεσαξούδη), πού θέλεις να κουβαλήσεις τους εργάτες μου?». ¹⁹ Αρκετά συχνά, εξάλλου, οι εργάτες απευθύνονται στο γέρο Μεσαξούδη με την παράκληση οικονομικής ενίσχυσης ενόψει αναμενόμενης τεκνοποίησης, πολλών δε οι σύζυγοι «τεκνοποιούσαν» αρκετές φορές το χρόνο. Ο Κ. Μεσαξούδης πάντα

¹⁷ Στο ίδιο. Σ. 5.

¹⁸ Στο ίδιο. Σ. 7.

¹⁹ Στο ίδιο. Σ. 5.

τους έδινε χρήματα, τους παρακαλούσε, ωστόσο, να μη μάθει τίποτα ο μεγαλύτερος γιος του Γρηγόριος.²⁰

Διαφημιστική αφίσα δεκαετίας 1920:

«Καπνίζετε τσιγάρα των καλύτερων εργοστασίων της Κριμαίας, πρώην “Μεσαξούδη” και “Σταμπόλη” κ.ά., που προέρχονται από καπνά της νότιας Κριμαίας και του Σουχούμι. KRIMTABACTRUST. Παράρτημα του Πετρογκράντ. Λεωφ. 25ης Οκτωβρίου 54, τηλ. 5-36-52. Σε κρατικούς φορείς, συνεταιρισμούς και συλλόγους (κολλεκτίβες) προσφέρεται έκπτωση. Για αγοραστές από άλλες πόλεις προβλέπεται μία συσκευασία δωρεάν».

Πηγή: AKGIKZ – Αρχείο Κρατικού Μουσείου Ιστορίας και Πολιτισμού του Κερτς. /

Рекламная брошюра табачной фабрики «Месаксуди», 1920-е гг.

Архив Керченского Государственного Историко-Культурного Заповедника (АКГИКЗ)

Αρκετά στοιχεία για την ταυτότητα της οικογένειας και την εθνική της συνείδηση αντλούμε από τη η διαθήκη του μεγαλύτερου γιου της οικογένειας

²⁰ Στο ίδιο.

Γρηγορίου, ο οποίος απεδέμησε στις 01.12.1915.²¹ Σύμφωνα με το περιεχόμενο της διαθήκης, ο Γρηγόριος Μεσαξούδης κληροδοτεί το 7,5% της περιουσίας του σε 11 ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χερσονήσου της Κριμαίας, ενώ το 20% το κληροδοτεί στο Βασίλειο της Ελλάδος και, συγκεκριμένα, το 10% προορίζεται για κατασκευή, στην Ελλάδα, σχολών, που θα φέρουν το όνομά του, ενώ το υπόλοιπο 10% προορίζεται σε υποτροφίες για σπουδαστές των κατώτερων, μεσαίων και ανώτατων εκπαιδευτικών βαθμίδων.²² Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο που ο εκπρόσωπος αυτός της ελληνικής ομογένειας, μεγαλωμένος και γαλουχημένος σε μία αδερφή προς την Ελλάδα χώρα, στη Ρωσική Αυτοκρατορία, παρά το ότι όλη η ζωή και δραστηριότητά του ήταν προσανατολισμένη στην ευημερία της χώρας αυτής, η οποία, ουσιαστικά αποτέλεσε την πατρίδα του, δεν ξεχνά ποτέ την ιστορική του πατρίδα, την πατρίδα των προγόνων του, τις ρίζες του, την Ελλάδα και, λίγο πριν το θάνατό του, της αφιερώνει ένα μεγάλο μέρος της περιουσίας του, επιθυμώντας, αφ' ενός, την ανάπτυξη των γραμμάτων στην ιστορική του πατρίδα, αλλά και, αφ' ετέρου, τη μετά θάνατον μνημόνευσή του σε αυτή.

Οι Ρώσοι περιηγητές υπογραμμίζουν, επίσης, ότι τα πρώτα χρόνια μετά την επανάσταση οι Έλληνες, ακόμη και αυτοί που προέρχονται από τα κατώτερα εισοδηματικά και κοινωνικά στρώματα, εκφράζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη Ρωσία, αν και πολλές φορές εκδηλώνουν την αφέλειά τους αναφορικά με το πώς

²¹ ΤΓΑΚ. F. 376. Op. 5. D. 11921. L. 258.

²² Ibidem.

φαντάζονταν την ορεινή αυτή χώρα. Ο Ορλώφ-Νταβίντωφ, *Ρώσος περιηγητής Ορλώφ-Νταβίντωφ, περιηγηθείσας την Ελλάδα το 1835*, αναφέρει ότι κατά την παραμονή του στην Ανδρίτσaina (Αρκαδία) πλήθος περίεργων κατοίκων συγκεντρώθηκε για να δει τον Ρώσο επισκέπτη «και με ρωτούσαν για τη Ρωσία διάφορα, για παράδειγμα εάν γεννιούνται στη χώρα μας δικέφαλοι αετοί».²³

Ο ίδιος συνεχίζει

«η σφραγίδα με το δικέφαλο αετό στο διαβατήριό μου, μού εξασφάλισε κάθε σεβασμό από πλευράς τοπικής διοίκησης στο Ναύπλιο, η οποία ανέθεσε σε έναν υπάλληλο να προετοιμάσει όλες τις λεπτομέρειες της περαιτέρω περιήγησής μου».²⁴

Χαρακτηριστικό, εξάλλου, παραμένει το γεγονός, ότι, ακόμη και όταν η επιρροή του ρωσικού κόμματος συρρικνώνεται στις αρχές της δεκαετίας 1840, πολιτικοί κύκλοι της Ελλάδος δεν προβαίνουν στη λήψη αποφάσεων χωρίς την προκαταρκτική έγκριση της Ρωσίας. Ο Ρώσος διπλωμάτης Σ.Ν. περιγράφει, ότι κατά την επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την ψήφιση Συντάγματος, οι εξεγερμένοι, με επικεφαλής το Δημήτριο Καλλέργη, “δεν επιθυμούσαν να δράσουν χωρίς να είναι εκ των προτέρων πεπεισμένοι ότι χαίρουν της σύμφωνης γνώμης και έγκρισης της Ρωσίας”. Παράλληλα ο Ρώσος διπλωμάτης τονίζει, ότι ο Καλλέργης, έχοντας αμφιβολίες σχετικά με την υποστήριξη της Ρωσίας, προέβη στο εξής τέχνασμα:

²³ Ορλώφ-Νταβίντωφ Β. Ταξιδιωτικές σημειώσεις. Μέρος 1. Αγία Πετρούπολη, 1839. Σ. 58.

²⁴ Ορλώφ-Νταβίντωφ Β. Ταξιδιωτικές σημειώσεις. Μέρος 1. Αγία Πετρούπολη, 1839. Σ. 58.

«Τη νύχτα της 3ης Σεπτεμβρίου (1843) οι συνωμότες, περπατώντας στους δρόμους της Αθήνας, συγκεντρώθηκαν έξω από το σπίτι του Ρώσου Επιτετραμμένου (Πρέσβυ), κατά τη διάρκεια δεξίωσης που ελάμβανε χώρα εκείνο το βράδυ, και έστειλαν τον επικεφαλής τους μέσα για να ρωτήσει τη γνώμη του Πρέσβυ σχετικά με το εγχείρημά τους. Ο Καλλέργης μπήκε στην αίθουσα, περιφέρθηκε μερικά λεπτά ανάμεσα στους επισκέπτες, δεν αντάλλαξε ούτε μία λέξη με τον οικοδεσπότη, ο οποίος έπαιζε χαρτιά, και επιστρέφοντας στους συντρόφους του τους είπε, πονηρά, δήθεν εξ ονόματος του Ρώσου πρέσβυ, το μοιραίο “ναι”. Την επόμενη ημέρα ο κ. Κατακάζης (ο τότε Επιτετραμμένος μας), για να αποφύγει την αιματοχυσία και να προλάβει την περαιτέρω διόγκωση της επανάστασης, η οποία απειλούσε να εξαπλωθεί και να καταλύσει το Βασιλιά Όθωνα από το θρόνο του, ήταν αναγκασμένος, θέλοντας και μη, μαζί με τους λοιπούς αντιπροσώπους ξένων κρατών, να αναγνωρίσει την επανάσταση.»²⁵

Η ελληνική παρουσία στη Ρωσία συνεχίζεται άοκνη και κατά την σοβιετική περίοδο, παρά τις όποιες δυσκολίες προσαρμογής στις συνθήκες του καινούριου καθεστώτος, αλλά και στις τραγικές περιόδους της σοβιετικής περιόδου, όπως περίοδος σταλινικών εκτοπίσεων. Ενδεικτικά αναφέρουμε κατωτέρω διακεκριμένους Έλληνες της σοβιετικής και μετα-σοβιετικής περιόδου:

²⁵ Σ.Ν. Επιστολές για την Ελλάδα ... Σ. 86.

Διάσημοι πιλότοι, αδερφοί Βλαδίμηρος και Κωνσταντίνος Κοκκινάκης, ήρωες της Σοβιετικής Ένωσης.

Владимир Коккинаки / Βλαδίμηρος Κοκκινάκης

Константин Коккинаки / Κωνσταντίνος Κοκκινάκης

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι δύο λαοί για άλλη μία φορά βρέθηκαν στην ίδια πλευρά του οδοφράγματος, πολέμησαν μαζί, ως σύμμαχοι, για την ελευθερία, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Οι Έλληνες της Σοβιετικής Ένωσης, με ολόκληρο το σοβιετικό λαό, διακρίθηκαν για την ηρωισμό και την τόλμη τους.

Έλληνες – ήρωες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

летчик Григорий Бахчиванджи / Γρηγόριος Μπαχτζιβαντζής – πρώτος πιλότος αεριοθούμενου αεροσκάφους

Για τον Γρηγόριο Μπαχτσιβαντζή ο Γιούρι Γκαγκάριν είπε: «Ο πρώτος πιλότος αεριωθούμενου αεροσκάφους Γρηγόριος Μπαχτζιβαντζής άνοιξε τον δρόμο για το διάστημα στον πρωτο διαστημάνθρωπο Γιούρι Γκαγκάριν. Χωρίς την πτήση του Μπαχτσιβαντζή...δεν θα υπηρξε η 12^η Απριλίου 1961»

Феофилакт Зубалов, / Θεοφύλακτος Ζουμπάλοβ

Владимир Колпакчи, / Βλαδίμηρος Κολπακτσής

Федор (Фотис Котанов), Φιόντορ (Φότης) Κοτάνοβ

Илья Мурза – Ηλίας Μουρζάς

Степан Мурза – Στέφανος Μουρζάς

Константин Талах – Κωνσταντίν Ταλάχ

Илья Тахтаров / Ιλιά/Ηλίας Ταχτάροβ

Василий Фисатидис / Βασίλι Φυσατίδης

Константин Хаджиев / Κωνσταντίν Χαντζίγιεβ

Георгий Целио / Γκεόργκι Τσέλιος

ο σύγχρονός μας και αγαπητός από όλους μας στρατηγός Ανδρέας Βουράκης

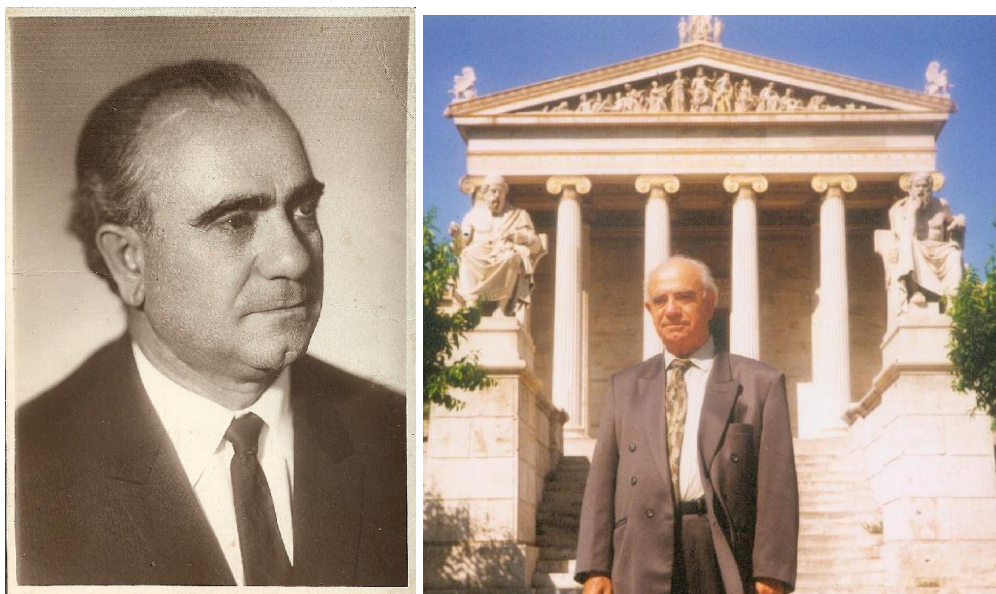
Ανδρέας Βουράκης (13.12.1922-10.12.2008)

Вураки Андрей Федорович (13.12.1922-10.12.2008).

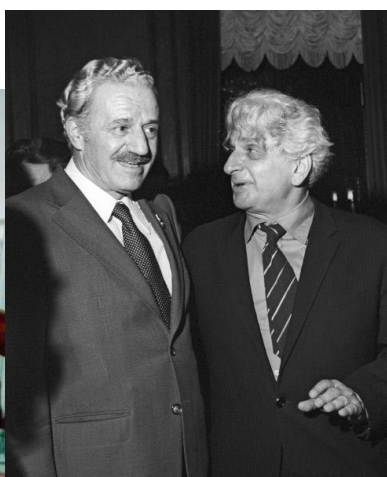
Известный коллекционер и художник Георгий Костаки / ο γνωστός συλλέκτης και ζωγράφος Γιώργος Κωστάκης

Философ Феохари Кессиди / ο φιλόσοφος Θεοχάρης Κεσσίδης

Διрижер Большого театра, маэстро Οδυσσεΐ Δημητριάδι / ο αρχιμουσικός, διευθυντής ορχήστρας στο «Μπολσόι» Οδυσσέας Δημητριάδης

титан науки, археолог Виктор Сариянниди / ο τιτάνας της επιστήμης, αρχαιολόγος Βίκτωρας Σαριγιαννίδης

и естественно и наши современники, αλλά και οι σύγχρονοι, οι δικοί μας άνθρωποι,

наш космонавт Федор Юрчихин, / ο κοσμοναύτης Φιόντορ Γιουρτσίχιν

мировой величины ученый, офтальмолог Христо Тахчиди / ο διεθνούς φήμης επιστήμονας, οφθαλμίατρος, νυν πρόεδρος του Συλλόγου Ελλήνων Μόσχας Χρήστος Ταχτσίδης, η διακεκριμένη καλλιτέχνης της Ρωσίας, δημοφιλέστατη και αγαπημένη Ξένια Γεωργιάδου / заслуженная артистка России, пользующаяся общей любовью и признанием, наша Ксения Георгиади

наш современник, дирижер Теодор Курендзис, который в октябре 2018 года получал в стенах Посольства Греции в Москве президентскую награду Греции / ο αρχιμουσικός, μαέστρος Θεόδωρος Κουρεντζής, που τον Οκτώβριο του 2018 τιμήθηκε με βραβείο του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας σε μία πολύ ωραία εκδήλωση, που επιμελήθηκε η Ελληνική Πρεσβεία,

Ο Ελληνισμός και ο Φιλελληνισμός στη Ρωσία ανέκαθεν αποτελούσαν ένα τεράστιο σημασία δυνάμει, που εξασφάλιζε αφ' ενός την ευημερία και τη συσπείρωση της ελληνικής κοινότητας στη Ρωσία, τη διατήρηση της εθνικής της ταυτότητας και συνείδησης, αφ' ετέρου συνέβαλε στην ανάπτυξη του ελληνικού κράτους, καθώς και στην περαιτέρω σύσφιξη των διμερών σχέσεων των δύο ομόδοξων λαών, που τους συνδέει κοινή ιστορική πορεία, κοινοί πνευματικοί δεσμοί, τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο διαπροσωπικών σχέσεων.

Εν κατακλείδι κρίνεται σκόπιμο να αναφέρουμε ένα απόσπασμα από τα απομνημονεύματα του Αλεξάντρ Μιλιουκώφ, Ρώσου περιηγητή του δεύτερου ήμισυ του 19^{ου} αι., ο οποίος επισκέφθηκε τη Χώρα μας. Πρόκειται για το 1857, περίοδο μετά τον Κριμαϊκό Πόλεμο, όταν η πολιτική ηγεσία της Ελλάδας όλο και περισσότερο προσανατολίζεται προς τη Δύση, ενώ η επιρροή της Ρωσίας στην ευρύτερη περιοχή είναι αποδυναμωμένη. Ο Μιλιουκώφ αναφέρει ότι κατά τον περίπατό του στους πρόποδες της Ακρόπολης και συνοδευόμενος από έναν Έλληνα γνωστό του, με τον οποίο επικοινωνούσε στη γαλλική, συνάντησε έναν ηλικιωμένο Έλληνα βοσκό. Ο βοσκός, στην αρχή, νόμισε ότι ο ξένος περιηγητής είναι Γερμανός, αφού, όμως, έμαθε ότι πρόκειται για Ρώσο “το συνοφρυωμένο πρόσωπο του γέροντα φωτίστηκε. –Ρώσος! – είπε ο γέρος τοποθετώντας το χέρι στην καρδιά, - κάθισε, κάθισε! Οι Ρώσοι είναι προσκεκλημένοι μας! Οι Ρώσοι είναι αδέρφια μας!”²⁶

Είλικρινά, είμαι πεπεισμένη, έχοντας πλέον συμπληρώσει τριάντα (30) συνεχόμενα έτη εγκατάστασης και διαμονής στη Ρωσία, ότι αυτά τα λόγια του Έλληνα βοσκού χαρακτηρίζουν με το βέλτιστο τρόπο τις σχέσεις των δύο λαών διαχρονικά, πρωτίστως σε διαπροσωπικό επίπεδο, σε επίπεδο απλών ανθρώπων, ανεξαρτήτως πολιτικών συγκυριών, ισορροπιών και ενίοτε πρόσκαιρων σκοπιμοτήτων.

Μόσχα, Ιούνιος 2024

Δρ. Δώρα Γιαννίτση,

δ/ντρια Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού – Κ.Ε.Π. (www.hecucenter.ru)

εκπρόσωπος Ρωσίας για τη Μεσσηνιακή Αμφικτυονία

εκπρόσωπος Ρωσίας Διεθνούς Εταιρείας Φίλων *Νίκου Καζαντζάκη*

μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Μανιατακείου Ιδρύματος

²⁶ Μιλιουκώφ Α.Π. Αθήνα και Κωνσταντινούπολη Περιηγητικές σημειώσεις του Α. Μιλιουκώφ το 1857. Μέρος 1. Αγία Πετρούπολη, 1859. Σ. 53.

e-mail: hcc@mail.ru info@hecucenter.ru

www.hecucenter.ru

skype: [hellenic.cultural.center](https://www.facebook.com/Hecucenter/)

facebook: <https://www.facebook.com/Hecucenter/>

vkontakte: <http://vk.com/hecucenter>

Instagram: [@hecucenter](https://www.instagram.com/hecucenter)

https://www.youtube.com/channel/UCViNQH3EVWwAU6STJiFi8tQ?view_as=subscriber

*Τάγμα Αθανάτων-Бессмертный Полк / Ελληνική Ομογένεια,
Μόσχα, 9 Μαΐου 2018*

